

„Az észak-európai beszámolót áthatotta annak a folyamatnak az ismertetése, ahogyan az evangélikus egyházak immár jogilag is függetlenednek az államtól: idén nyáron a norvégoknál született meg ez a döntés.” <i>Lutheránus világ</i> ► 3. oldal	„Egyfelől elkötelezettnek kell lennie az evangélium hirdetésére, Krisztus missziói parancsának teljesítésére, másfelől abban is követni kell Jézust, hogy – ahogyan tőle tanultuk – mindenkit válogatás nélkül kell szeretni.” <i>A rácsok mögötti szabadság titka</i> ► 4. oldal	„Habár a pince-padlás tele, nemrég ismét feladtam egy hirdetést a helyi lapban, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz fateknőt, dézsát, sparheltet szeretnék. (...) Persze azóta se tudjuk hova pakolni a beérkezett teknőkészletet...” <i>Interjú a Nagytarcsai Falumúzeum vezetőjével</i> ► 10. oldal	Az országos iroda melléklete ► 8–9. oldal
---	--	---	---

Tudós, ecsettel a világ körül

Szentágotthai-kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

► **Schimert Johannes** iskolai bizonyítványa, a feleségnek nászajándékba adott Biblia, úti akvarellkészlet, rajzmappa és saját kezűleg faragott nádtollak, borítékban elhelyezett virágmagok Kínából – és persze háromteremnyi akvarell. November 17-én **L. Simon László** kultúráért felelős államtitkár nyitotta meg az **Egy 20. századi polihisztor – Szentágotthai János akvarelljei** című kiállítást az Evangélikus Országos Múzeumban. A fővárosi Deák téren működő intézményben látható tárlat a száz éve született evangélikus orvos akadémikusnak állít emléket.

„Olyan emberrel van dolgunk, aki nemcsak egy Kárpát-medencén átívelő orvosdinasztia tagja, nemcsak az agykutatás úttörője, nemcsak közéleti ember a szó legtisztább értelmében, nemcsak vérbeli tanár, akinek kiteljesedése a tudományról való kommunikáció, nemcsak hívő evangélikus, szerető férj, apa, nagypapa, hanem valódi teremtményegység. Az agykutatás járatlan útjai, az ifjú kutatók lelkesítése, a kétkezi alkotás öröme, a szenvedéllyel végzett

kerti munka, a szépirodalomban, filozófiában, teológiában való elmélyedés és az akvarellrel lazán rögzített látványok és élmények, sok ezer oldalas naplója mind-mind a 20. században ritkán megtapasztalt egységről tesznek tanúbizonyságot: »életegységről« és a világ egységben látásáról. Évtizedekkel ezelőtt leírt szavain is átsüt az a szenvedély, amelylyel a tudományba és az élet valódi örömeibe bele tudott feledkezni” – olvashatjuk *Zászkal-*

KISS TAMÁS FELVÉTELE

és az élet valódi örömeibe bele tudott feledkezni” – olvashatjuk *Zászkal-*

liczky Zsuzsanna művészettörténész bevezetőjét a múzeum kiállítási kísérőfüzetében.

A múlt szombaton nyílt tárlat a Kossuth-díjas és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetéssel is elismert orvosprofesszort, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét, országgyűlési képviselőt egy kevésbé ismert oldaláról mutatja be: utazásai során készített akvarelljeiből kínál gazdag válogatást. Emellett a család jóvoltából néhány személyes tárgy is a tárlókba került, felillantva a gazdag életút egy-egy szeletét.

Egyházunk országos múzeumának 2013. március 31-ig látogatható kiállítását **Harmati Béla László** igazgató köszöntője után **L. Simon László** államtitkár nyitotta meg. *(Megnyitóbeszédének szerkesztett, rövidített változatát lapunk 5. oldalán közöljük.)* A telt házass alkalmat **Kaszanyitzky András** gondokaművész játéka tette még hangulatosabbá. A megnyitót megtisztelte jelenlétével – magánemberként – **Sólyom László** korábbi köztársasági elnök is.

■ BODA ZSUZSA

Bemutatkoznak az országos felügyelőjelöltek

Egyházunk életében az idei esztendő az általános tisztújítás éve. A mögöttünk hagyott hónapokban a különböző szinteken – egy kivétellel – a meghatározott rendben megtörténtek a választások, illetve beiktatták a tisztségviselőket. November 30. és december 1. között tartja alakuló ülését egyházunk legmagasabb szintű grémiuma, a zsinat. Megváltozott törvényeink értelmében ez a testület választja meg – a korábbi gya-

korlattal szemben – az országos felügyelőt. Az országos jelölőbizottság tájékoztatása alapján a zsinat elé kerülő jelöltlistán betűrendben két név szerepel: **Frenyó V. László** és **Pröhle Gergely**. Szerkesztőségünk arra kérte a jelölteket, hogy hetilapunk hasábjain egy meghatározott terjedelmű, összefüggő szöveggént megfogalmazott írásban mutakozzanak be. A portréfotón túl két olyan, tetszőleges témájú képet is

kértünk tőlük, amelyeket szívesen szívnáltnának az oldalon.

Egyházunk hivatalos honlapján (www.evangelikus.hu) november 26-tól videointerjú tekinthető meg a két jelölttel.

Lapunk a két jelöltet betűrendben mutatja be.

► A bemutatkozó írások a 6–7. oldalon

A reménység távlatai

■ ITTÉZS ISTVÁN

A város ostroma elől a Rippl-Rónai-villába menekültünk. Semmire sem emlékszem, csak az az egy jelenet maradt meg bennem, amikor anyám rémülten az ágytakaró alá rejtette néhány hónapos hűgomat, és engem az ágy alá tuszkolt. Nyílt az ajtó, és két hatalmas, koszos, fegyveres orosz katona lépett be. Nem tudtam, mitől kell félni, de szívem a torkomban dobolt. A két katona keresztet vetett, és én abban a pillanatban kijöttem az ágy alól. Négyéves gyermekszívemet elérte a kereszt üzenete.

Megnövünk, és az ész nem érti, a kerges szív már nem fogja fel Isten üzenetét: békesség Istentől. Jézus olyan gyakran mondta az övéinek: Békesség néktek, az én békességemet adom néktek, ne nyugtalankodjék a szívetek, ne is féljen. Miért? „*Mert én élek, és ti is élni fogtok!*”

Ám a világ azóta is ostromállapotban van, tele feszültséggel, félelmekkel, titkos szorongásokkal, a jövő bizonytalanságából fakadó reménytelenséggel. Mondom: felnőttünk, sorsunkat saját kezünkbe vettük, nincs szükségünk gyámokra, különösen nem Isten szeretetére. Az ember leszámolt Istennel. *Tóth Árpád* a *Tetemrehívás* című versében drámai módon élte ezt át: „Valaki megölte az Istent, / (...) / És úgy érzem, e fájó arcnak / Nem lehet többé mosolya, / Mert ember vagyok én is, én is, / Az isten véres gyilkosa...”

A felvilágosodás fénye: „Ha majd a szellem napvilága / Ragyog minden ház ablakán” – remélte *Petőfi*, és a 20. században már valóban „fényes elmék” gyűjtöttak tüzet, amely aztán felégette maradék reménységünket.

Hiszem, hogy az istentelen ember embertelen ember lesz. Látom a televízió történelmi műsoraiban, a politikában, a művészetekben, de az emberi szívekben sem sikerült feldolgozni azt a mérhetetlen pusztítást és gonoszságot, amelyet a 20. században is elkövettünk. A világégés hamuja alatt most is ott izzik a gyűlölet parazsa, nemzet nemzet ellen támad, és a háborús bűnökre nincs bocsánat. A ledőltekertornyok, az öngyilkos merénylők, a helyi háborúk kirobbanó tűzcsóvái jelzik, mi lappang a mélyben. Az önzés, a hatalom, a pénzimádat oltárán ma is folyik a „Moloknak” bemutatott gyermekáldozat.

Kérdezzük: miért engedi ezt Isten? Ám kérdésünk provokatív, a felelősség Istenre hárítása, alapjában elhibázott, vakmerő istenkísértés. Viszont azt kellene kérdeznünk: Milyen Isten volna az, aki mindezekért ne haragudna? Aki ne kérné számon a gyilkosokat, az erőszakosokat, a gyűlölködőket, a paráznákat, a gonoszokat?! Veszélyes gondolat, hiszen akkor ki maradhat ki, ha az Isten igazságos? Ha számon kéri a bűnt? Senki! Én sem, te sem, mert nincsen igaz ember egy sem. A tudományos csatornákon rette-

netes képeket vetítenek. Talán tudat alatt ezeknek a filmeknek a készítői is érzik, hogy az ember valami végzet felé sodródik? Hol egy lehetséges kisbolygó-becsapódás, hol megacunami rémiszt, vagy gigantikus tűzhányó mindent elsöprő, apokaliptikus képeit mutatják, vagy ahogyan a felhőkarcolók leomlanak, a városok kipusztulnak. Máskor az ökológiai katasztrófa vagy éppen az Armageddon nukleáris poklát vizionálják, és gyermekeinket a maja naptár világvégejőslátával rémisztgetik.

Nincs jó hírük?! Nekünk, keresztyéneknek van? Nem Jézus mondja, hogy úgy lesz az Emberfia napjaiban, ahogy Nőé napjaiban volt? Nem az Ige tesz tanúságot, hogy valami végső apokaliptikus pusztulás vár erre a világra, és Isten ítélete? Igen, mert Isten igazságos, és valóban lesz ítélet, sőt az első ítéletet már megtartotta ott, a Golgotán, mert ő mondta, hogy az Úr irgalmas és könyörületes Isten.

A kereszt ítélete Isten irgalmáról beszél, mert az ember bűnének büntetését Isten Fiára vetette: „*Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét.*” „Viszeln bűneinket, / Megváltottál minket. / Irgalmaz nekünk, / Ó, Jézus, ó, Jézus!” (ÉÉ 188) Ez az evangélium!

De igazság ez? Nem, ez nem igazság, hanem kegyelem. A kereszt erről a kegyelemről beszél: ingyen van, de felfoghatatlanul sokba került, Isten Fiába! A szeretett Fiút, akiben gyönyörködött, azt adta Isten értünk. Ilyen sokat ér az életed, hogy Isten a legdrágábbat adta érted.

„*A fiamat megfogják becsülni*” – ez az Isten reménysége! Mire becsülöd? A „felbecsült” ára harminc ezüst volt. Isten ítéletének kérdése ez: mit tettél a Fiammal? Erre jó lenne most választ adni. Az örök élet vasárnapja évről évre erre a felelős döntésre hívja az egyház népét, mert itt kell döntenünk az élet és halál kérdésében. „*Akié a Fiú, azé az élet...*” (1Jn 5,12a)

Emlékszem, húszéves voltam, amikor az ajkai erőmű építésén találkoztam egy hívő mérnökkel. Nekem szegezett egy kérdést: „Hova kerülnél, ha ma meghalnál?” Őszintén válaszoltam: nem tudom. Aztán egész nap az motoszkált bennem, milyen ember vagyok én, hogy a legfontosabb kérdésre nem tudom a választ. Aznap este az Úr elé álltam, mint a tékozló fiú, belevetettem magam a krisztusi kegyelem karjaiba; ő megbocsátotta a bűneimet, és ekkor ki mondtam: „Én Uram, én Istenem!” „*Ó bűnhődött, hogy nekiünk békességünk legyen!*” (Ézs 53,5) Békesség Istentől, békesség Istennel. Azóta akármilyen sötét van is körülöttem és bennem, felnézek a keresztre, és mögöttem mindig a reménység húsvét hajnali fénye ragyog, és valami kibeszélhetetlen belső békesség és bizonyosság, az örök élet bizonyossága tölti be a szívemet.

A szerző nyugalmazott evangélikus lelkész

Oratio æcumenica

Mennyei Atyánk!
Köszönjük neked, hogy megállhatunk az egyházi esztendők határán. Köszönjük, hogy visszanézve és előre tekintve is téged láthatunk. Köszönjük, hogy múltban, jelenben, jövőben velünk vagy.

Könyörgünk, Atyánk, mindazokért, akik rettegéssel, közönnyel, fájdalommal tekintenek vissza életükre. Akik nem láthatták meg, hogy minden idő és minden út azért adatik, hogy találkozzunk veled. Kérünk, elmúlásban és jövővendőben, határonkon megállva ragadj meg mindene ket a reménység örömhírével. Te bontsd le a közönyt, a megkeseredés, a kilátástalanság falait az emberi lelkekben, hogy mindenek élete a benned való reménységben leljen otthonra.

Könyörgünk azokért, akik az elmúlt esztendőben elveszített szeret tüket gyászolják. Mutasd meg nekik, hogy gyászuk is a veled való közös ség ideje, hogy élő és elhunyt, vi gasztalódott és vigasztalan a veled való közösségben léte otthonát találta meg.

Köszönjük, Atyánk, hogy a re ménység evangéliumát bíztad ránk. Köszönjük, hogy utat is adtál számunkra, amelyen járhatunk, és amelyen mindig idejében feltárod a re ménység forrását. Kérünk téged élő hitért a benned hívőknek. Kérünk azért, hogy meg tudjuk élni a re ménység életét ebben az oly sokszor remény- és jövővesztett világban. Add, Urunk, hogy tetteinkkel, szavainkkal, hallgatásunkkal, hiteles melléállásunkkal hozzád segítsük közelebb embertársainkat.

Atyánk! Múltat és jövőt, a megál lás pillanatát is a te kezedbe helye zük. Tudjuk, hogy nálad időnk, utunk, egész életünk otthonra lel. Hisszük, hogy egész életünk a veled való közösség békességében és re ménységben telhet, és várjuk, Urunk, hogy teljességre jusson ben nünk és egész teremtett világodban kegyelmes akaratod. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mindenki időben készüljön fel a ha lálra, gyónjon, és éljen a szentséggel nyolc- vagy tizennégy naponta, bé küljön meg a felebarájtával, és ké szítsen végrendeletet. Ha az Úr be kopog, mielőtt még a lelkész vagy a káplán oda tudna érni, akkor már le gyen a lelke készen és rendben, ne legyen elhanyagolt, hanem Istenre hagyatkozó. Ahol sokan meghal nak, ott csak kettő vagy három lel kész van, és nem könnyen lehetsé ges, hogy mindenkihez oda tudnak menni, és minden dolgot el tudná nak mondani, és meg is tudná taní tani, amit egy kereszténynek ha lálós veszedelemben tudnia kell. Akik ebben hanyagok és késlekedők, azok magukra vessenek, és az ő hi bájuk, ha ágyuk mellett nem tartan ak naponta külön egy oltárt és egy szószéket, mivel a közös szószé ket és oltárt olyannyira megvetették, ahova pedig az Isten hívta el és sürgette őket.”

➤ Luther Márton:
Elmenekülhetünk-e a halál elől?
(Kovács Áron fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ (ÖRÖK ÉLET) VASÁRNAP – MT 25,14–30

Örök életre kamatozó befektetés

A talentum babiloni eredetű súly mérték és pénzegység. Jézus korában a zsidók is használták. Akkor egy ta lentum 49,11 kg arany értéke volt. Ez ma durván ötszázmillió forint. A példázatbeli úr tehát vagyonnal fel érő pénzt bízott minden szolgájára, még arra is, akinek a legkevesebbet adta. Az ilyen összeg már tőke.

Azt a szolgát pedig, aki bár nem fektette be és nem kamatoztatta, mégis hűségesen megőrizte a rábízott tőkét, semmiképpen sem neveznénk gonosznak. Aki nem ért a befektetés hez, még nem gonosz ember. Nem is rest, legfeljebb csak óvatos. Jézus ezt az embert mégis gonosz és rest szolgának nevezi.

De miben különbözik az elmarasz talt szolga a társaitól? Abban, ahogy urához viszonyul, ahogy uráról gon dolkodik. Mint szavaiból kiderül, urát kérlelhetetlen, könyörtelen, go nosz zsarnoknak tartja, aki ott is arat, ahol nem vetett, és onnan is betaka rít, ahová nem szórt vetőmagot. Ez a szolga nem szereti urát, csupán ret teg tőle. A rábízott tőkét ezért nem meri kockára tenni. Önmagáért ag gódik, nem ura vagyonáért. Fél a büntetéstől, ezért biztosra akar men ni: elássa ura pénzét. És éppen így éri utol mégis a büntetés.

Ezzel szemben szolgatársai bátran kockáztatnak. Mindenekelőtt uruk javát tartják szemük előtt, és nem azon töprengenek, hogy velük mi lesz, ha mégsem hoz nyereséget a be fektetés, amellyel uruk pénzét akar ják megduplázni. Persze tisztában vannak a kockázattal: tudják, hogy a vállalkozás csődbe is mehet, és akkor

az egész pénz elúszik. De nem félnek, mert urukat nem tartják gonosz em bernek. Tudják, hogy szigorú, de azt is tudják, hogy igazságos. Bíz nak abban, hogy szándékukat látva akkor sem fogja keményen megbüntetni őket, ha vállalkozásuk balul üt ki. Nem az köti le minden figyelmüket, hogy velük mi lesz, ha kudarcot val lanak, hanem hogy miként lehetnek uruk hasznára, hogyan gyarapíthat ják rájuk bízott vagyonát.

Ezért a példázat megértése szem pontjából nem szerencsés, ha a talen tumokat – eredeti értelmüktől elsza kítva – képességgént, tehetségként, adottságként fogjuk fel. Hiszen nem ar ról van szó, hogy az úr képességeket adott a szolgáknak, hanem arról, hogy a már meglevő képességeik mértéke szerint osztotta meg köztük a vago nát. Nem az volt az „egy talentumos” szolga bűne, hogy szerényebbek vol tak a képességei. Hiszen éppen erre va ló tekintettel adott neki ura csupán egy talentum értékű pénzt.

Ezt a szolgát nem a szerényebb ér telmi képességei akadályozták meg ab ban, hogy az egy talentumot leg alább betétként elhelyezze a bankban, és így kamatoztassa. Ha a vállalkozás hoz nem értett is, a bankba minden képpen betehette volna a pénzt, hi szen annak viszonylag kicsi volt az esé lye, hogy a bank csődbe megy. De ő ezt a kis rizikót sem merte vállalni, mi vel urát gonosz zsarnoknak tartotta. Ura viszont éppen ezért gyulladt ha ragra iránta, és ezért büntette meg.

Jézus ezzel a példázattal minde nekelőtt az Istenhez való viszonyunk felülvizsgálatára akar ösztönözni.

Hogyan gondolkodunk mi Istenről? Mit gondolunk róla? Gonosz zsar noknak tartjuk, akitől jó lesz fél nünk, mert kérlelhetetlen, amikor íté l, és olyasmit is számon kér, ami nek a teljesüléséért előtte semmit sem tett? Ott is arat, ahol nem vetett, és onnan is termést akar betakarítani, ahová nem is szórt vetőmagot?

Jézus arra mutat rá, hogy ha ilyen gonosznak tartjuk Istent, akkor az za a magunk gonoszságát leplezzük le. De ha ilyennek tartjuk Istent, ak kor az ő szolgálatában restnek is bi zonyulunk, mert semmit sem Iste nért, Isten országának előmenetelé ért fogunk tenni, hanem csak a bü ntetés elkerülése lebeg a szemünk előtt, amikor cselekszünk. De Jézus azt mondja: pont így fog utolérni bennünket a büntetés! Mert miköz ben az köti le a figyelmünket, hogy ne tegyünk semmi büntetésre méltót, úgy telik el az életünk, hogy Istenért, Isten érdekében nem tettünk semmit.

Pedig Isten azt várja tőlünk, hogy – bár szigorú Atya – ne féljünk tőle, hanem szeressük őt, ezért földi éle tünkben állandóan az ő érdekét tart suk szemünk előtt, és mindig azt keressük, hogy mit tehetünk az ő or száágért. A mi gonoszságunk és rest ségünk mindenekelőtt abban mu tatkozik meg, hogy földi életcéljaink között az Istenért és Isten ügyéért va ló fáradozás vagy egyáltalán nem szerepel, vagy a legutolsó helyet fog lalja el. Jó esetben is csak a maradék időnket, a maradék erőnket és – ha van ilyen – a maradék pénzünket szenteljük Isten szolgálatára. Ahogy egy idős presbiter mondta: csak

A VASÁRNAP IGÉJE

annyt foglalkozunk Istennel, hogy ő ne foglalkozzon velünk, hanem engedje, hogy békében és egészsé gben éljük le az életünket.

Luther szerint az igaz keresztény ritka, mint a fehér holló. Ha meggon doljuk, hogy igaz kereszténynek csak az mondható, aki élete minden órá jában azt keresi, hogy mit tehetne Is ten ügyéért ott, ahol éppen van, ho gyan nyerhetne meg akár csak egy ten lelket is Isten számára, akkor azt kell mondanunk, hogy korunkban az igaz keresztények a fehér hollónál is kevesebben vannak. Pedig Jézus ko molyan gondolta, amikor arról be szélt, hogy aki meg akarja menteni az életét, az elveszíti, aki viszont itt a földön az Isten ügyéért égeti el az életét, az az Istennél, az örökkévalóságban fogja megtalálni.

Marx a tőke áramlásának útját le író törvényszerűséget vélt felfedezni Jézus szavaiban: *„Mert mindenki nek, akinek van, adatik, és bővel kedni fog; attól pedig, akinek nincs, még az is elvéteitk, amiye van.”* Jézus azonban nem a tőke, hanem az élet áramlásának törvényét adja elénk. Aki Istenért él, annak már itt a földön is van a szó valódi értelmében vett éle te, még ha földi élete látszólag tönk re is megy ebben. Jézus második el jövetelének napján pedig ráadásként megkapja az örök életet is. Mert az Is tennek szentelt idő és munka most önmagunktól elvett, hazard módon elvesztegetett időnek és energiának tűnhet, mégis olyan befektetés, amely örök életre kamatozik.

■ VÉGHELYI ANTAL

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

vallásos összegyülekezés, amelynek a központjában erkölcsi tanítás, egy ne mes gondolat, egy lelki élmény áll. A keresztény istentisztelet középpontja a kereszt. Nem egyszerűen egy ókori bitófa, kivégzőoszlop. A Krisztus ke resztje. Krisztus áldozatának a helye. Az önmagát értünk, helyettünk, miat tunk odaadó Krisztus üdvösséget és bé kességet szerző keresztje.

Az istentiszteleten – ha az valóban istentisztelet, és valóban keresztény – csak ez állhat a középpontban. Minden más lényegtelen, sőt minden más csak utánzat és pótszer, amellyel többnyire kárt okoznak. A kereszt az élet fája, a Krisztus keresztje a mi éle tünk, örök életünk fája.

Pál ezért ír olyan kizárólagos egy ügyűséggel: *„Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettől”* (1Kor 2,2) Ezért mon dja és éneklí az egyház kétezer év óta: *„ave crux, spes unica”,* azaz „üdvöz légy kereszt, egyedüli reményem”.

A keresztfa titok. Nem értem, fel nem foghatom. Az istentisztelet nem felvilágosodott gondolkodók felol va sóalkalma, ahol érdekes szövegeket ci tálunk és magyarázunk. Az isten tisztelet használja a fejünket, de nem csupán azt. Olyan titkokat tár elénk, nyit meg, vagy éppen csak felcsillant, amelyeket az értelmünkkel felfogni és feldolgozni nem tudunk.

A titkot feltárjuk – amennyire le het. A titkot csodáljuk – hiszen képe ségünk határán túlmege a megértése. A titkot imádjuk, mert benne Isten rejtette el a névjegyt, s akkor – ha nem értjük is – tudjuk, hogy javunk ra van, áldásunkra szolgál.

ZÁRJUK SZEMÉLYES VALLOMÁSOKAT HOZÓ SOROZATUNKAT

„Keresztfa titka tündököl”

► **Lapunk hűséges olvasói már megszokhatták, hogy az *EvÉlet* második oldalán, lent az istentisztelettel kapcsolatos anyagokat olvashatnak. Öt éven át liturgikus, ezt követően az egyházi énekhez, zenéhez fűződő témák kal találkozhattak. Lassan két éve ismét a *Régi-új liturgikus sarok* jelent meg ezen a helyen, adventtől pedig újra az egyházzenére és az énekítés szent ügyére figyelhetünk. E rovatunk jelen írással lezárul.**

A rovatvezető örömmel nyugtázta, hogy nemcsak elméletben, de a gya korlatban is igaz: az istentiszteletről nem elég sok mindent tudni, csak a személyes érintettség nyitja meg a titkát. Lehet valaki professzionális tu dós, ha nem tapasztalja meg a lénye get: Isten minket kereső, nekünk szó ló, életünket formáló szeretetét. Át kell élni azt a találkozást, amely bárhol és bármikor megtörténhet, de az isten tiszteleten minden adott ahhoz, hogy ez az együttlét a mennyei Atya és gyer meke között elmélyültté és rendszeres sé váljék, és a Teremtő és teremtmény között élő párbeszéd alakuljon ki.

Az elmúlt fél év írásai rovatunkban éppen erről a személyes érintett ségről szóltak. Lelkészek, egyházi vezetők, egyházzenészek vallottak élményeikről, tapasztalataikról, re ménységükről a liturgia egy-egy mondata, kiemelt szakasza kapcsán.

Láttuk, mennyire fontossá válhat nak a liturgia egyes részei, folyamatai, eseményei, hiszen igét hordoznak, személyes hitünkben gazdagítanak, az Úrral és egymással való közösségün ket erősítik! Minden vallomásban éreztük, hogy a szerző kötődik az evangélikus istentisztelethez, de azon belül van egy-egy különösen is fontos pont, amely áldás az életében. Érde mes így gondolni minden vasárnap

ra: mi az, ami az adott napon a legfon tosabb, ami megragadott; vagy a ké szülődésben: mi az, amire ma meg próbálunk különösen is figyelni.

A sorozat lezárul. A személyes val lomások, ha nem érnek is véget, de fél beszakadnak. (Az igazi az lenne, ha ol vasóink közül ki-ki maga is vallana ön magának.) A sorozat végén – bár menet közben is többször tette – a ro vatvezető vall. Most azonban nem egy egy tételről, hanem az istentisztelet egészéről. Hogy sokszor tettem ezt már? Igen, s mégis mindig valami újat kell mondanom, mert bár négy év tizede intenzíven foglalkozom az isten tisztelettel, mindig frissen és újként hat. Megunni nem tudom, az élményt megszokni ismét csak nem tudom.

Amikor a sorozatot megpróbálom összefoglalni, az istentisztelet egészé ről szeretnék hát vallani. Segítségül hívom az ősi keresztény himnuszt, a „Királyi zászló jár elől” kezdetű (EÉ 189). Ennek második mondata hang zik így: „Keresztfa titka tündököl”.

Ennél jobban nem tudom megfo galmazni az egész istentisztelet lénye gét. Számomra az evangélikus isten tisztelet minden egyes elemében és egész folyamatában, felvillanásaiban és dramaturgiájában erről szól: a keresztfa titka tündököl.

Igen, a keresztény istentisztelet nem

„Átragyog-e rajtunk?”

Tamásiban zárult a Túrmezei-emlékév

KISS TAMÁS FELVÉTELE

A Túrmezei-emlékév záróeseményeként szülővárosában, Tamásiban parkot neveztek el a száz éve született *Túrmezei Erzsébet* evangélikus diakonissza költőnőről, és idén is megrendezték az Erzsébet-napi Túrmezei szavalóversenyt.

A Tolna megyei város könyvtárában – immár hagyományt teremtve – november 19-én harmadik alkalommal tartották meg a szavalók versengését. A huszonnyolc versenyző mellett a rendezvényre több versmondó is jelentkezett versenyen kívül.

A három korosztályban versengő versszerető diákokat a felkészítő tanárokon és a büszke szülőkön kívül lelkesen hallgatta a zsűri is: *Gáncs Péter* evangélikus elnök-püspök, *Görög Zoltánné*, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökhasszonya, valamint a Tol-

na-Baranyai Egyházmegye elnöksége – *Szabó Vilmos Béla* esperes és *Andorka Árpád* felügyelő –, illetve *Ribányi József* polgármester és *Széles András* alpolgármester.

A verseny első felében a kötelező, majd a szabadon választott verseket szolgáltatták meg a gyerekek. Amíg a zsűri meghozta döntését, az ökumenikus összetételű csapat a kisváros központjában, a művelődési ház és a könyvtár előtti zöld területen gyűlt össze, hogy felavassák a Túrmezei Erzsébet parkot, ahol ezentűl emlékkő hirdeti a költőnő nevét.

A köszöntések sorát *Gáncs Péter* püspök áldása zárta, hirdetve, hogy egy költő addig él, amíg szavalják a verseit. Mint mondta, a Tamásiban tapasztaltak alapján Túrmezei sokáig velünk marad, sokak örömére. ■ – KT –

A felújított születésnapos

▶ Templomuk 285. születésnapjára felújították az „ünnepeltet” az aszódi hívek. Reménység vasárnapján az északi kerület püspöke, *Fabiny Tamás* hirdette Isten ígétjét a megszépült lelki hajlékban.

Az ünnepi liturgiai szolgálatban *Detre János* nyugalmazott esperes, az aszódi evangélikus gyülekezet egykori lelkésze, *Mekis Ádám*, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese és *Lőrincz Csaba*, a gyülekezet jelenlegi lelkésze vett részt. A püspök a bejáratí ajtó felett is olvasható ígét (Jer 7,2) választotta prédikációja alapjául.

Az istentiszteletet egyházközségi díszkögyűlés követte. A munkálatokról *Lőrincz Csaba* lelkész tartott képes beszámolót. A hét hónapos vállalkozás költségeit – a sok nagylelkű egyéni adománnyozó mellett – nagyrészt a Magyarországi Evangélikus Egyház, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye és az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma, Szakképző Iskolája és Kollégiuma állta, illetve az Emberi Erőforrások Minisztériumától kaptak támogatást.

KONDELLA MIHÁLY FELVÉTELE

A felújítás során kicserélték a templom toronyóráját; a régi, fogaskerékes szerkezetet az egyházközség az aszódi gimnáziumnak ajándékozta.

A köszöntések sorában felvették többek között a finn és német – helsinki, illetve oberburgi – testvérgyülekezet képviselői: *Hilde Grün* és *Matti Poutainen*; *Ronczi Béla*,

az aszódi oktatási intézmény igazgatója; *Fábri György* kerületi felügyelő, *Detre János* nyugalmazott esperes és *Sztán István* aszódi polgármester.

Az ünnepségen a gyülekezet énekkara és kántora szolgált.

■ – KINYIK –

„A templom nem cél, hanem eszköz!”

Megújult az újpesti evangélikus lelki hajlék

▶ Az újpesti evangélikusok templomuk felújításáért adtak hálat november 18-án. Az ünnepi istentiszteleten *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.

Reménység vasárnapján a kerület lelkészi vezetője Mt 24,1–14 alapján arról beszélt, hogy a világ nem a vég, hanem a cél felé tart, ahogyan a templom épülete sem cél, hanem eszköz kell, hogy legyen a gyülekezet életében.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen *Haba Gábor* felügyelő beszámolt a felújításnak, azaz a tető és a torony cseréjének a menetéről, megköszönve minden közreműködő és támogató segítségét.

A köszöntők sorát *Hadárics Áron* ifjú gyülekezeti tag nyitotta egy vers tolmácsolásával. A Déli Egyházkerület nevében *Radosné Lengyel Anna* kerületi felügyelő mondott köszöntőt. Példamutatónak nevezte a gyülekezet hozzáállását a vállalt feladathoz, és kiemelte,

hogy a közösség az erőforrásaihoz mérten tervezte meg a felújítást.

Az egyházmegye üdvözlétét *Krizsán Zoltán* felügyelő adta át. Végül Újpest polgármestere, *Wintermantel Zsolt* köszöntötte a gyülekezetet.

A SZERZO FELVÉTELE

Felhívta a figyelmet arra, hogy a kerület legrégebbi templomának megújulása több mint szimbólum, hiszen az épület már akkor itt állt, amikor a környék még iparterület volt. Az ünnepi istentiszteletet szeretetvendégség követte.

■ KISS TAMÁS

Lutheránus világ

Beszélgetés dr. Fabiny Tamással, az Északi Egyházkerület püspökével

– Püspök úr az elmúlt napokban a *Lutheránus Világszövetség (LVSZ)* vezetőinek bossey-i ülésén vett részt. Pontosan milyen testület ez?

– A legutóbbi, 2010-es stuttgarti nagygyűlés választotta meg az elnököt és a hét – egy-egy régiót képviselő – alelnököt. A bizottsági elnökökkel együtt tizenhármunknak van szavazati jogunk, és évente általában kétszer tanácskozunk. Tavaly ilyenkor Budapesten ült össze a vezetői testület.

– Mit kell tudni a mostani helyszínről?

– Genf közvetlen közelében, hatalmas park közepén áll a Bossey kastély, ahol több mint hatvan éve működik az Egyházak Világtanácsához (EVT) tartozó Ökumenikus Tanulmányi Intézet. Az ingatlant az EVT első főtítkárá, *Visser't Hooft* szolgálati idején kapta meg ez az egyházi szervezet a *Rockefeller* családtól. Azóta szünet nélkül folyik itt ökumenikus képzés, gyakran magyar hallgatóval. Örömmre most is találkozhattam egyházunk egyik ösztöndíjasával, *Szemerei Eszter* teológushallgatóval.

A genfi egyetemhez való kapcsolódás révén akkreditált képzésben részesedhetnek itt a világ minden pontjáról érkező diákok. Amellett konferenciáknak is otthont ad a szép kápolnával is rendelkező ősi épület. Talán érzékelteti a hely különlegeségét az a tény, hogy a mai kápolna tornya eredetileg szőlőprés volt.

– Mi fér bele egy két és fél napos konferenciába?

– Jó előkészítettséggel meglepően sok! Az első fél napon még csak egé-

szen szűk körben voltunk: ekkor került ugyanis sor a két éve hivatalban lévő főtítkár, *Martin Junge* munkájának értékelésére. Ezzel korábban hármunkat bízták meg: *Munib Younan* elnököt – aki amúgy a szentföldi evangélikus püspök –, a szervezet „kincstárnokát”, más szóval a gazdasági bizottság elnökét – aki egy amerikai asszony –, az alelnökök közül pedig engem.

Rendkívül tanulságos volt ez a folyamat! Kézhöz kaptuk azokat a véleményeket, amelyeket a szervezet munkatársai írtak le, valamint azt a bőséges anyagot, amelyet a főtítkár önértékelésként adott, majd – többórás, célzott személyes beszélgetést követően – mi készítettük el azt az összefoglaló jelentést, amely aztán a testület elé került.

Nem árulok el titkot, ha elmondom, hogy az eredmény nagyon jó lett, ugyanis a főtítkár nemcsak óriási munkabírással és lelkészhez méltó hivatástudattal végzi a munkáját, hanem igazi csapatszemlemben, nem utolsósorban pedig transzparens módon is. Ezt úgy értem, hogy a döntések előkészítése mindig világos alternatívák felmutatásával jár, és azok végrehajtása jól nyomon követhető.

A vezetői testület munkája aztán az úgynevezett régiós jelentésekkel folytatódott.

– A teljesség igénye nélkül miket emelne ki ezekből?

– Valóban csak szemezgetni tudok az elhangzottakból. Sok szó esett az Afrikában és Ázsiában tapasztalható keresztényüldözésről. Nigériában például számos evangélikus templo-

mot is felgyújtottak iszlám szélsőségesek, Indiában sokszor hindu fanatikusok támadnak keresztényekre, újabban pedig Indonéziában is fellángol az iszlám türelmetlensége.

Ázsiai hír továbbá, hogy az LVSZ szeretne hivatalos kapcsolatot is kialakítani a kínai evangélikusokkal, akik az úgynevezett kulturális forradalom idején szüntelen fenyegetettségben éltek, és illegálisba kényszerültek. Latin-Amerikában – ahol óriási katolikus többség között élnek az evangélikusok – még mindig a társadalmi igazságtalanság, a szegénység és a kábítószer-fogyasztás jelenti a legtöbb gondot, amelyekre aztán az egyházak igazán élénken reagálnak.

Észak-Amerikából a kanadai tag-egyház tevékenységét emelem ki, ahol most fogadták el az új stratégiát. Ennek négy pillére: „Lelektől áthatott tanítványság”, „egészséges egyház”, „szolidáris igazságosság” és „hatékony együttműködés”. Aki már ismeri a mi egyházunknak a hamarosan a zsinat elé kerülő jövőképét, az bizonyos egybeesést is felfedezhet a mi *Láthatóan evangélikus* címet viselő stratégiánkkal.

A nyugat-európai jelentésből említessék meg, hogy a korábbi hollandiai református–evangélikus egyesüléshez hasonlóan most Franciaországban jött létre közös protestáns egyház. Az észak-európai beszámolót áthatotta annak a folyamatnak az ismertetése, ahogyan az evangélikus egyházak immár jogilag is függetlenednek az államtól: idén nyáron a norvégoknál született meg ez a döntés.

ÉGTÁJOLÓ

kaágak összehangolását, külön is hangsúlyozva a webes megjelenést és az arculatot. Ez utóbbit és a szervezet új logóját majd a júniusi tanácsülés fogadja el.

– Bizonyára téma volt a közelgő 2017-es évfordulóra való felkészülés is.

– Természetesen. Minden jelentősebb tagegyház megkezdte már a saját felkészülését. Dániában vagy éppen Németországban kormánybizottság is alakult a reformáció méltó megünneplésének előkészítésére. Számos országban – de az LVSZ szintjén is – az a terv, hogy a megemlékezésekbe bevonják a római katolikusokat is, hiszen ma elsősorban nem a szakadásról, hanem az egyetemes egyház megújulásáról és egységéről kell beszélnünk. Jó látni, hogy kisebb egyházak is milyen jó ötletekkel állnak elő. Magam többekkel tárgyaltam arról, hogy a nálunk készülő Luther-rajzfilm akár nemzetközi koprodukcióvá váljon.

■ EÉ

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

A múlt megértésének rögzös útján...

Lassan közhelynek számít, hogy a német–lengyel kiengesztelődés a második világháború vége óta zajló, máig sem lezárt folyamat. Ebbe a folyamatba illeszkedik a Vesztfáliai Evangélikus Egyház és a Lengyel Ökumenikus Tanács által szervezett tanácskozássorozat is, amelynek november 7–9-én már a negyedik alkalmát tartották meg. A helyszín az Odera bal partján fekvő, Lengyelországhoz tartozó város, Szczecin (Stettin) volt.

Itt hetven éve a lakosság 93%-a volt német evangélikus, ma 0,1%-a követi a lutheri hagyományokat, nagyrészt lengyel anyanyelvűként. A belváros hatalmas görögus templomaiban katolikus istentiszteletek zajlanak, s nem mindegyikben olvasható utalás arra, hogy itt a reformációi tanok hamar és egységesen nyertek tért.

Ez a történelmi közeg biztosította a hátteret a tanácskozáshoz, amelynek csomópontjai a háború, a kitelepítés, a vándorlás és kiengesztelődés voltak. Nyilvánvalóvá vált az, amit eddig sejtteni lehetett: a középnémet egyházi köztudatban – a regionális szemléletmód miatt – a sziléziai és a szudétanémetek sorsa ismert csupán. A közép-európai események közül a német kitelepítést illetően volt tapasztalható halvány tájékozottság, de a

szlovák–magyar lakosságcsere, a bukovinai csángók sorsa vagy a dalmáciai olaszok elűzése a résztvevők nagy többsége számára eddig teljesen ismeretlen volt.

Az előadók általában személyes vagy inkább családi érintettség alapján szóltak, megpróbálva túllépni az érzelmi érintettségen.

Sok esetben az elűzöttek helyére költözők is kényszer hatására kerültek új lakhelyükre az új államhatárok meghúzása következtében vagy a nemzeti kisebbségek tudatos megosztásának szándékával. Szó esett a sokféle kulturális és vallási háttérből érkezők integrációjával kapcsolatos feszültségekről, egy új, közös identitás kiépülésének rögzös útjairól is. A kiengesztelődés gyülekezeti példairól – például koncertekről és biciklitúrákról – is hallhattak beszámolókat a jelenlévők.

A városnézés sajátos színfoltja volt az ismert német mártír teológus, *Dietrich Bonhoeffer* emlékét őrző park felkeresése – annak az épületnek a helyén, ahol Bonhoeffer illegális teológiai szeminárium működött –, megtapasztalva a Hitvalló Egyház emlékéhez való lengyel viszonyulást.

■ DR. LACKNER PÁL

Püspökkerekasztal Budahegyvidéken

A II. vatikáni zsinat megnyitásának ötvenedik évfordulója alkalmából XVI. Benedek pápa a 2012. október 11. és 2013. november 24. közötti időszakra meghirdette a hit évét. Ehhez kapcsolódva zajlott püspöki kerekasztal-beszélgetés november 18-án a történelmi keresztény egyházak budahegyvidéki gyülekezeteinek összefogásával.

A MOM Kulturális Központban tartott eszmecsere meghívott résztvevői *dr. Székely János*, az Eszter-

gom–Budapesti Főegyházmegye segédpüspöke, *dr. Szabó István*, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, *dr. Fabiny Tamás*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke, illetve *Kocsis Fülöp*, a Hajdúdorogi Görögkatolikus Egyházmegye megyés püspöke voltak.

A beszélgetést *Novotny Zoltán* sportriporter, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke moderálta.

► *EvÉlet-infó*

Módosítanak az egyházak finanszírozását

► **A kormány törvényjavaslata az ország költségvetésének 0,9 százalékára egészítené ki az egyházaknak a személyi jövedelemadó egy-százalékos felajánlásából járó összeget – olvasható az Országgyűlés honlapján.**

A január 1-jétől javasolt módosítást az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló T/9065. számú törvényjavaslatba építették be, amelyet november 10-én beterjesztettek az Országgyűlés elé.

A törvényjavaslat 96. paragrafusa az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi törvényt módosítaná. E szerint „amennyiben az egyházakat megillető összeg együttesen nem éri el a nyilatkozattal érintett évre bevallott, az összevont adóalapot terhelő, adókedvezményekkel csökkentett személyi jövedelemadó 0,9 százalékát, ennek mértékéig az egyházaknak ténylegesen átutalandó összeget a központi költségvetésből ki kell egészíteni”.

A törvényjavaslat részletes indoklásában az szerepel, hogy az egyházi alapintézmény-működés finanszírozási rendszerének módosítása azért indokolt, hogy biztosítottá váljon az egyházak további zavartalan hitéleti tevékenységének támogatása. Ennek érdekében – egyben elismerve az egyházak társadalmi szerepvállalásának erősödését, beleértve az egészségügyi intézmények fenntartását is – szük-

séges az egyházfinanszírozási törvénynek az első Orbán-kormány által elfogadott elvi alapokhoz visszatérő módosítása – tartalmazza a törvényjavaslat.

Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke a testület őszi rendes ülése után szeptember 6-án tartott sajtótájékoztatón azt mondta: húsz százalékkal csökkent a katolikus egyháznak tett egyszázalékos adófelajánlás összege idén az előző évhez képest, miközben a felajánlók száma nem lett kevesebb. Úgy fogalmazott: ebből látszik, hogy az adóügyi változások érzékenyen érintik az egyházakat is.

A Magyarországi Református Egyház kommunikációs szolgálata november 14-én az MTI-hez eljuttatott közleményében azt írta: a 2011-es adókból származó összeg az előző évhez képest jelentősen, húsz százalékkal csökkent, noha a felajánlások száma növekedett. „Ez a személyijövedelemadó-szabályok tavalyi drasztikus változása, az egykulcsos adó bevezetése miatt történt így” – írta a kommuniké.

► MTI

A rácsok mögötti szabadság titka

Húszéves a Magyar Testvéri Börtöntársaság

► **„Krisztusnak az ember felé forduló szeretete az alap. E szerint pedig a bűn és az ember nem ugyanaz. »Öld meg« a bűnt, mentsd meg az embert! – ez az egyik »jelszó«” – mondja *Roszik Gábor* evangélikus lelkész, a Magyar Testvéri Börtöntársaság, illetve a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke. A Börtöntársaság fennállásának huszadik évfordulója alkalmából november 8-án ünnepséget tartottak az Országház vadásztermében. Ennek apropóján kérdeztem a két évtizedről az alapító elnököt.**

– *Az ünnepségen többen is utaltak felszólalásukban arra, hogy a társaság története a Parlament épületében kezdődött.*

– A rendszerváltás utáni első parlamentben – amelynek én is tagja voltam – hívó országgyűlési képviselőkől alakítottunk egy imaközösséget. Minden héten találkoztunk. Én akkor lelkészként már több mint egy éve jártam az ország börtöneit, és sokat meséltem képviselőtársaimnak az eközben szerzett élményeimről. Így velük és más börtönmisszió-sokkal alapítottuk meg a Magyar Testvéri Börtöntársaságot 1992-ben.

– *A Magyar Bűnmegelőzési és Börtönmissziós Alapítvány kuratóriumi elnöke, Katona Csilla is arról vallott a parlamenti ünnepségen, hogy a börtönmissziói tevékenységet elhívás előzi meg. Mi az ön elhívásának a története? Milyen út vezetett a Parlament-ből a börtönbe?*

– Nemzetközi szervez-tünknek – *Prison Fellowship International* a neve – a vezetői majd egy évig „kapacitáltak”, hogy szervezem meg a Magyar Testvéri Börtöntársaságot. Kezdetől fogva én is nagyon fontosnak tartottam az ötletet, de „ellenálltam”, próbáltam másra testálni ezt a feladatot. Gyülekezeti lelkészként akkor azt gondoltam, hogy nekem túl sok teendőm van, és ezek előrébb valók voltak számomra.

1991-ben Magyarországon járt *Chuck Colson*, a nemzetközi szervezet alapítója – a vele való találkozás volt a fordulópont az életemben, rajta keresztül ragadtam meg az Isten, és fordított a börtönmisszió felé, általa tapasztaltam meg, hogy fontosabb a börtönökbe mennem s ott szolgálnom, mint a Parlamentben...

– *Milyen adottságokkal kell bírnia annak, aki a börtönmisszióban szolgál?*

– Egyfelől elkötelezettnek kell lennie az evangélium hirdetésére, Krisztus missziói parancsának teljesítésére, másfelől abban is követni kell Jézust, hogy – ahogyan tőle tanultuk – mindenkit válogatás nélkül kell szeretni. A szeretet nyitja meg sok fogvatartott szívét Krisztus előtt. A szeretet a börtönben sem luxus, mert nem lehet élni nélküle ott sem.

– *Az egyik legsikeresebb kezdeményezésük az Angyalfa program, melynek köszönhetően mára már ezerkétszáz-ezerháromszáz olyan gyermek juthat karácsonyi ajándékhoz, akinek valamelyik szülője börtönben van. Mikor és hogyan kezdődött a program?*

– A társaság megalakulása után azonnal elkezdtük „összegyűjteni” a börtönben lévő szülők gyermekeit, számukra ajándékgyűjtést szerveztünk. Az első karácsonykor huszonöt csomagot küldtünk szét a parlamenti postával...

– *Idén hunyt el Chuck Colson, a nemzetközi börtöntársaság alapítója. Hogyan emlékeznek rá? Mit tanultak tőle a börtönmisszióról?*

– *Az Evangélikus Életben* több cikk is megjelent róla a halála után, én magam is hosszabb írásban emlékeztem meg munkásságáról a június 3-ai lapszámban. Sok mindent ta-

KONDELLA MIHALY FELVÉTELE

nulhattunk tőle, ő volt az egyik legnagyobb egyéniség, akit személyesen ismerhettem. Leginkább azt az alázatot és egyszerűséget igyekeztem eltanulni, ahogyan az elesett, elbukott emberek felé fordult. Példamutató volt az a bátorság, amellyel a megváltás, újjászületés evangéliumát hirdette mindenkinek, minden körülmény között!

– *Hogyan működik együtt a Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Prison Fellowship International?*

– A kezdetektől fogva szoros a kapcsolat nemzetközi szervezetünkkel. Nagyon sok támogatást, segítséget, kézzelfogható ismereteket, biztatást nyújtottak nekünk. Szinte minden programunkat tőlük vettük át, és felkészítést, anyagokat is kaptunk. Több programunk is működik: az előbb már említett *Angyalfa* program – ennek keretében a börtönben lévő szülők gyermekeit táborozni is elvisszük –, ezenkívül a *Zákeus* program, amellyel az elkövető és az áldozat közötti megbékélést igyekszünk elősegíteni; az úgynevezett APAC-program segítségével keresztény körletet alakítunk ki a börtönben. Emellett a társaság megalakulás óta megszervezzük a nemzetközi börtönmissziós imahét itthoni alkalmait.

Az elmúlt húsz évben nagyon sok nemzetközi konferencián, tréningen vettünk részt munkatársaimmal. Volt, hogy tizenhat fős delegációval utaztunk a börtönmissziósok világgyűlésére – szintén a nemzetközi szervezetünkől kapott támogatással.

– *Hogyan válhat Isten igéje valósággá a rácsok mögött?*

– Ugyanúgy, mint a rácsokon innen, hiszen ugyanazt az evangéliumot hirdetjük, amelyet a templomokban. Azonban csodálatos megtapasztalni, hogy mennyi szabad ember van a börtönökben, tehát a rácsok mögött! Hiszen szabad ember az, aki

megszabadult a bűneitől, aki a lelke-ben szabad, újjászületett, és új életet kezdett.

– *Nem paradox kissé életfogytiglanra ítélt raboknak a szabadságról beszélni? Mit tesznek akkor, ha valaki hallani sem akar Isten igéjéről?*

– Éppen az előbb elmondottak értelmében nem paradox, hiszen az igazi szabadság nem az, hogy kimehetünk az utcára, és szabadon jár-kelhatunk. Az igazi szabadság az, ha Isten útjain járunk! Az igazi szabadság az, amikor valaki megszabadul a bűneitől, nem kötik régi kötelek, szabad az Isten és mások szeretetére.

Olyanokkal ritkábban találkozunk a börtönökben az alkalmainkon, akik hallani sem akarnak Istenről, hiszen ezeken ki-ki önkéntes alapon vesz részt. Az azért előfordul, hogy valaki nem a hit dolgairól, hanem a saját problémájáról szeretne beszélni velünk vagy a börtönlelkésszel. Természetesen őt is szeretjük, türelmesen meghallgatjuk, s ha lehet, teljesítjük a kérését.

– *A váci börtönben brazil mintára létrehozták az úgynevezett APAC-körletet. A betűző a Szövetség az Elítéltek Védelmére és Támogatására elnevezésű kezdeményezés angol nevéből való. Az APAC keresztény alapokon állva igyekszik segíteni az elítéltek reszocializációját szabadulásuk után. Kik kerülhetnek ebbe a körletbe?*

– Az APAC-körletre bárki bekerülhet – persze ha van hely –, aki elfogadja a szabályait, „belső törvényét”, s vállalja, hogy odaadással vesz részt mindennapos keresztyén programjainkon. Fontosnak kell tartania a családot, hiszen az APAC-program egyik lényeges eleme a családdal való intenzív kapcsolattartás, hogy az ne szakadjon meg, s a szabadulás után a volt fogvatartott visszatérhesen szeretteihez.

Az APAC-körleten a körülmények kicsit jobbakk, mint más zárkákban, például szőnyeg, faliszőnyeg van a „szobákban”, de az igazi különbség nem ebben rejlik. Krisztusnak az ember felé forduló szeretete az az alap, amelyre a program épül. E szerint pedig a bűn és az ember nem ugyanaz. »Öld meg« a bűnt, mentsd meg az embert – ez az APAC egyik „jelszava”. A feltétel nélküli szeretet kulcsfogalom az eredményes börtönmisszióban és bűnmegelőzésben! De ugyanilyen fontos alapelv, hogy hinni kell abban, hogy a változás lehetséges. És Krisztussal minden lehetséges.

■ KINYIK ANITA

Egymás mellett megférő igazságok

Megnyílt a Szentágothai-kiállítás az EOM-ban

► **Kiállítással tiszteleg a budapesti Evangélikus Országos Múzeum (EOM) a száz évvel ezelőtt született Kossuth-díjas magyar anatómus, egyetemi tanár, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia egykori elnöke, az evangélikus Szentágothai János előtt. Az Egy 20. századi polihisztor – Szentágothai János akvarelljei című, 2013. március 31-ig látogatható tárlatot november 17-én L. Simon László kultúráért felelős államtitkár nyitotta meg. Az alábbiakban megnyitóbeszédének rövidített, szerkesztett változatát közöljük.**

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Azon gondolkodtam, érvényes-e az a cím, hogy *Egy 20. századi polihisztor*. Ez a kifejezés ugyanis közgondolkodásunkban elsősorban Herman Ottóhoz kötődik, akinek munkásságát felidézve valóban azt hihetjük, hogy halálát követően a 20. században nem éltek közöttünk ennyire sokszínű életpályával bíró tudósok, alkotók.

Valójában erre nagyon sok életmű rácafolat már eddig is. Ezt a kiállítást megtekintve mondhatjuk: Szentágothai Jánossal kapcsolatban a „20. századi polihisztor” cím csöppet sem túlzó. Azt is hozzátehetem, hogy a 20. és 21. század embere némi ösztönös irigységgel nézi azt az életművet, amely élénk tárul. Ösztönös irigységgel, mert évtizedek óta az lehet az érzésünk, mintha nem születnének ebben a korban olyan összetett személyiségek, akik komoly tudományos, művészeti, alkotói pályájuk mellett a közéletben vagy a politikában is járatosak lennének.

De lépünk túl ezen az irigységen, és tartsuk szemünk előtt azokat a nagy formátumú személyiségeket, akikről tanulhatunk. Őket kell alapul

repvállalás, a nagypolitikában való megmerítkezés Szentágothai professzortól sem állt távol, mint azt jól tudjuk.

Tőle származik az alábbi idézet: „Megmaradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények között.” Ez az a mondat, amely kijelöli számunkra annak az életműnek az értelmezési terét, amely életműnek egy kis és sajátos szeptet látjuk most itt. Hiszen nem a tudós Szentágothai mutatkozik be előttünk, hanem az alkotó. A nagy ívű tudományos pályája mellett odahaza és az utazásai során az élet, a táj, a természet és az ember által épített környezet szépségeiben megmerítkező alkotó az, aki élénk tárul ezeken az akvarelleken keresztül.

A kései utódokban felmerülhet a kérdés: meg lehet-e maradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények közepette úgy, hogy az ember politizál. Szentágothai – megkérdezése és tudta nélkül – 1985-ben országgyűlési képviselőjelöltként felkerült a Hazafias Népfrent listájára. Jakab apostol szavaira hivatkozva – „aki pedig valami jót tehet-

fog ítéletet mondani. Én a magam tudásával úgy érzem, irigylésre méltó az, hogy ennyi viszontagságot, rendszert és rendszerváltozást megélve ő mégiscsak meg tudott maradni becsületes embernek a fennálló történelmi körülmények között.

De nem akarom elterelni a figyelmüket az itt kiállított képekről. Bevalom, úgy vagyok az akvarellel, mint sokan mások, akik a kortárs magyar művészetekkel foglalkoznak: óvatossággal és – valljuk be őszintén – némi fanyalgással tekintünk e műfajra. De hadd osszam meg Önökkel egy élményemet. 2007-ben a bécsi Leopold Múzeumban megnéztem Hermann Hesse főleg akvarellekből álló kiállítását. Rendkívüli módon kíváncsi voltam, hogy a számomra oly fontos író milyen módon tud megnyilvánulni festészeti munkája során.

Mire a kiállítás végére értem, megértettem, mit akart mondani Hesse, amikor az egyik levelében így írt: „Majd meglátják, hogy festézetem és költézetem között nincs ellentmondás. Hogy ebben sem a természetű, hanem a költői igazságot keresem.” Akkor megértettem, hogy milyen az, amikor valaki, aki következetesen a természetet próbálja lefesteni, azt festi le, amit maga előtt lát. És miképpen tudja megvalósítani az alkotómunka során, hogy azt vetítse a papírra, amit magában belül lát.

Ez a kiállítás ugyanezt a kérdést veti fel. A tudományos igazság megfér-e a költői igazság mellett? A természeti igazság megfér-e az alkotói, festői igazság és értelmezés mellett? Ha Önök végignézik ezt a kiállítást, akkor azt látják, hogy igen, megfér. És ennek a kiállításnak nem az a legfőbb érdeme, hogy egy 20. századi polihisztor összetett személyiségének egy szelete bontakozik ki előttünk, hanem hogy kibontakozik egy olyan embernek a képe, aki egyébként képzőművészeti vagy vizuális területen kalandozva is képes érvényeset alkotni. Képes érvényes értelmezést adni arról a világról, amelyet ő látott, ő megélt.

Szentágothai János egyik írásában olvastam, hogy milyen volt az, amikor tizenhét évesen először mikroszkópba tekintve megélté élete első természettudományos élményét. Nagyon erős vizuális hatások érték akkor.

Egy biztos: sokkal közelebb áll egymáshoz a természettudományos gondolkodás, a természettudomány és a művészet, mint ahogy azt elsőre gondolnánk. Azok a természettudósok, akik művészettel is foglalkoznak, minduntalan meglepnek, mert rádöbbennek minket, bölcsészeket, mennyivel összetettebben képesek néha látni a világot. A munkánkhoz milyen hihetetlenül sokat hozzá tud tenni mindaz, ami a természet megértésére irányuló kísérletezésnek indul el.

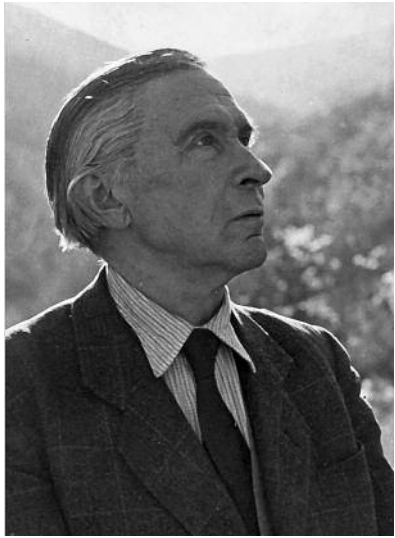
Engedjék meg, hogy zárásul idézzem a professzor úr *Ulyssesként az agy körül* című írásának zárogondolatait: „Végül is azzal a mindennel megbékélt érzéssel nézhetek mindegyikünk sorsa, földi életünk vége elé, hogy számtalan bizarrsága, romantikus tévedése, burleszk szituációi, később szükségtelennek ítélt, hamis, de jó szándékkal vállalt kompromisszumai ellenére életem »jó mulatság, férfi munka volt«.”

Köszönöm szépen a figyelmüket!

Megőrzött emberi dallam

Százhuszonöt éve született Áprily Lajos

A magyar irodalom szelíd hangú költője volt. Életfölt és embermentő, a veszendő dolgok, hétköznapi kis csodák írónka. Az erdélyi táj szépséges ívét, őszarany hervadását, figyelő pásztorait hibátlan dallamú sorokban őrizte meg.

Íme, az egyik legszebb verse: „A nap tüze, látod, / a fürge diákat / a hegyre kicsalta: a csúcsra kiállt. / Csengve, nevetve / kibuggyan a kedve / s egy ős evoét a fénybe kiált. / (...) / Barna patakja / napra kacagva / a lomha Marosba csengve siet. / Zeng a csatorna, / zeng a hegy orma, / s zeng – ugye zeng, ugye zeng a szived?” (*Március*.)

Két szakaszt kihagytam a fiatalkori remekléseiből, mert lehetetlen igazságot tenni, olyan sok a fénylő kép. A tél hófüggönye mögül hallatszós hívás, cinke- és pirókhang, falusi csönd...

Áprily Lajos indulásakor – a nagyenyedi Bethlen-kollégium jeles tanáraként – különös költői nevet választott, fiára, a remek poétára hagyva a családi *Jékelyt*. Fölfelé suhanó csillagként tört be irodalmunkba, s hibátlan, mély fájdalom, formagazdag költeményeivel meghódította olvasóit. Tovább csiszolták hangját megpróbáltatásai: erdélyi gondok, az első világháború pokla. Megszenvetve, de

megtalálta a remény szavait, a kivívott békét.

„Áprily Lajos nem a véres küzdelmekben hisz – írta *Pomogáts Béla* –, hanem az emberségben, az emberi minőségben, s hisz a szépséget magába mentő versben, a költészet rendeltetésében is.”

Váratlanul otthagya szülőföldjét, Kolozsvárt, és 1929-ben családjával Budapestre költözött. A Lónyay utcai református gimnázium tanára lett. A *Protestáns Szemlét* szerkesztette, majd kinevezték a Baár–Madas leánynevelő intézet igazgatójának. Örök vándorlás volt ez, a teljes nyugalom keresése; végül letelepedett a Visegrád melletti Szentgyörgypusztán.

Áprily számára a természet a vég-ső menedék – hiszen 1943-at írunk –, ahol bizton érezte a születés és a halál misztériumát. Az emberi fájdalmat, a fogyatkozó örömet. „Völgyben, vadonban, rónaságon / a békeség bolyong velem. / Csak egy öröm van a világon / s ez az öröm feyvertelen” – fogalmazta meg minden időre ars poeticáját, és mindvégig ehhez tartotta magát (*Fegyvertelen vadász dala*).

„Ámul fű, fa, virág szépségén – írta legjobb ismerője, *Győri János* –, madarak röptén, a völgyet betöltő fenyvesillaton.” Gyönyörködött a késő őszi hajnali páraalakjaiban, a vízre hajló fűzekben, az iramló évszázadokban, napfénytől arany tavaszokban, porhavaktól fehér telekben. Hallotta az egyre közelebb lopakodó halált, de nem félt, mert úgy érezte, hasznos volt lepergő élete.

Az 1887. november 14-én született Áprily Lajos verseskötetjeivel (*Ábel fűstje, Jelentés a völgyből, Akarsz-e fényt?*), színpadi játékaival (*Idahegyi pásztorok, A biboros*), fordításaival (különösen az *Anyegin* újraköltésével) maradandót alkotott. A zengő összhang, a tökéletes forma mögött egy nagy költő mély embersége áll örök fedezetnek és értéknek.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Bonyhádi buli Budán

Bonyhádi gimnazistákkal, szülőikkel, barátokkal telt meg november 18-án a Fonó Budai Zeneház, hosszú várakozás után ugyanis ezen az estén került sor a *Keresztmetszet* zenekar *mivan* című lemezének bemutató koncertjére.

Egy év telt el a lemez felvétele óta, de – ahogyan erről a ráadás szám is tanúskodott – nem tetlenül. A lelkesen csápoló ifjúság pedig egyáltalán nem bánta a megkésétt debütálást. Betéve tudták a nótákat. Az *En Istennem*, a *Békés* vagy például az *Egyetlen* kérés című szám a fülükbe mászatott iskolai ünnepélyeken vagy épp a Szélrózsa találkozók.

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban 2009-ben alakult együttes részben családi vállalkozás, hisz az énekesnő, *Szemerei Panka* és a gitáros, *Szemerei Beni* testvérek – s

mint utóbb kiderült, nővérük, *Janka* is tag volt. De tágabb értelemben is családias a zenekar a gitáros-énekes *Klenk Blankával*, a zongorán és vokállal kísérő *Donovál Krisztivel*, valamint az örökifjúnak nevezett ritmus-szekcióval – a basszusgitáros *Huszák „Maci” Zsolttal* és az ütőhangszeres *Németh „Némci” Tamással* kiegészülve –, hisz izzig-vérig keresztény formációról van szó.

A repertoárban a népszerű Isten-dicsőítő slágerek túl – melyekben Panka zengő hangja, drámai előadásmódja és Blanka fátyolos, dzsesszesebb kísérte igen kellemes párosításnak bizonyult – lírai korálfeldolgozások is felcsendültek. *Kodály Adventi éneke* és a *Jöjj, népek megváltója* is elhangzott amolyan bonyhádisan megbolondítva.

■ – KANYIKA –

L. Simon László államtitkár és Harmati Béla László múzeumigazgató

vennünk ahhoz, hogy újraépíthessük a magyar kultúrát, szellemi életet, tudományt és nem utolsósorban a politikát. Mert a politikai, közéleti sze-

ne, de nem teszi, büne az annak” – végül úgy döntött, elfogadja a megbízást. Hogy jól tette-e, hogy vállalta a feladatot, arról majd az utókor

A kiállítás megnyitóján...

KISS TAMÁS FELVÉTELEI

BEMUTATKOZNAK AZ ORSZÁGOS FELÜGYELŐJELÖLTEK

Frenyó V. László

Az életút fontosabb állomásai
„Ügy határoztam, hogy nem tudok kö-zöttetek másról, csak Jézus Krisz-tusról...” (1Kor 2,2)

Orosházán születtem 1952-ben evangélikus családban, mélyen hívő szülők negyedik gyermekeként. Édes-apám az *orosházi evangélikus gimnázium alapítói* közé tartozott. Hitbéli elkötelezettsége vezetett ahhoz, hogy az ötvenes évek „viharsarki” viszonyai között – ugyancsak tanár édes-anyámmal együtt – egy nap alatt elvesztette az állását.

Öten voltunk testvérek, akik a meglehetősen szigorú nevelés mel-lett szívtuk magunkba a szülők ál-tal képviselt értékrendet, miközben élveztük a szerető családi környezet melegét. Gyerekkorom hitéleti ala-pozása a hódmezővásárhelyi gyüle-kezetben történt. Ott is konfirmál-tam.

Hitbéli meggyőződésünk alapján távol maradtunk a hivatalos ifjúsági szervezetektől. E döntés esetemben az állatorvos-tudományi egyetemre való bekerülésemet több évvel kés-leltette. Végül mégis bejutottam, így kerültem Budapestre. Ekkor a kispes-ti evangélikus gyülekezethez csatlakoztam.

Kiváló egyetemi eredményeim alapján hamar bekapcsolódhattam a kutatómunkába, és szakmai jövőmet az egyetemi világban reméltem meg-találni. A diploma megszerzéséhez

Magyar Rektori Konferencia, majd a *Felsőoktatási és Tudományos Ta-nács elnöke* és számos nemzetközi szervezet vezető tisztségviselője. Tan-székvezető egyetemi tanárként ma is az akadémiai világot szolgálom.

Szakmai kötelezettségeim mel-lett folyamatosan tenni igyek-szem a *rászorulókért, a fogyatékkal élőkért*. E karitatív aktivitásom fő terepe a *Nemzetközi Gyer-mekmentő Szolgálat* és a *Ma-gyar Lovasterápiás Szövetség*, ahol tagként és vezetőként is te-vékenykedem. A *fenntartható-ság és az ökológiai szemlélet* ügyét ugyancsak fontosnak tartom. Ez-zel függ össze az *Ökológiai Mező-gazdaságért Alapítvány* munká-ja; e szervezetnek húsz éve elnö-ke vagyok.

Időközben Pestújhelyre köl-töztünk, ahol feleségemmel, lá-nyommal és fiammal csatlakoz-tunk a pestújhelyi evangélikus gyülekezethez, amelynek ma presbitere is vagyok. Itt tanúi voltunk annak, hogy egy kicsi, meglehetősen előregedett közös-ségben néhány, szívvel-lélekkel az életet igenlő gyülekezeti tag a nem kevésbé élettel teli lelkésszel össze-fogva elindult a hit útján. *Hitték, hogy ha tiszta szívvel és sok áldozatos munkával* nekiállnak egy szerethe-tő, mozgékony, a hétköznapiakra is figyelő *életgyakorlatot felmutatni*, ak-

kör, amelynek teljesítése során – a be-csülettel elvégzett munkán túl – ne lenne elvárando a küldetéssel való azonosulás. Ez a felelősség különös-képpen igaz az egyházban vezető fel-adatot vállalók esetében. Ezért tettem

magam is szigorú vizsgálat tárgyává azt, hogy akarok-e és vajon tudok-e eleget tenni ennek a *kettős kötelezett-ségnek*.

Kéréseimet és kérdéseimet el-csendesedéseim során vittem oda, ahonnan választ várhatok. Így for-málódott indíttatásom, amelynek megszületését követően vállaltam azt, hogy szóba kerülhessek a fen-ti feladatra jelölhető körében, és vállaltam magamban azt, hogy az erre hivatott testület megerősítő döntése esetén *Isten előtti alázat-tal és a Magyarországi Evangélikus Egyház iránti tisztelettel és feleba-ráti szeretettel veszek részt a szolgál-atban*.

A gyakorlati kérdéseket illetően bátran támaszkodom a mögöttem lévő, nagy rendszerek irányításával is eltöltött évtizedekre. Ennek során a minden korok kormányzati és nem kormányzati erőivel való tár-gyalásokban, a célok megvalósításá-hoz szükséges források sikeres meg-szerzésében jelentős tapasztalatok-ra tettem szert.

Az országos felügyelői feladatkör elemeit az idevonatkozó törvény világosan meghatározza. Ezen túl-mően azonban hangsúlyozni kí-vánok néhány jellemzőt, amelyet a feladat tekintetében fontosnak íté-lek, és amelyet magam feltétlenül képviselek.

Az országos felügyelő dolga *olyan légkör* kimunkálása, amely az egy-házban kölcsönös megbecsülésen alapuló kapcsolatrendszert biztosít. Szerepvállalására jellemző, hogy *mint segítő kéz* van jelen, aki min-denkor a közösség érdekében cselek-szik. *Kamarillapolitikától mentes, nyílt, egyenes, kiszámítható* ember-ként támogatja az egyházon belül zajló folyamatokat, elősegíti a helyes törekvések megvalósulását, és józan bölcsességgel áll az új kezdemé-nyezések mellé. A meg nem oldott, *az egyház testét még mindig mardo-só* kérdések tekintetében nem meg-alkuvással, de a megbékélést mun-káló lehetőségek előmozdításával szolgálja azt, hogy e kérdések az egy-házon belül, az evangélium bázisán nyerjenek megoldást.

Épít a meglévő értékekre, fárado-zik az ismértté vált egyházstratégia szükség szerinti kiegészítésén és a

megvalósítás megindításán. Moz-gósítja a tartalékokat a szolidaritás ki-teljesedése, a hálózatoságban rejlő erő révén.

Az egyház életképes gyülekezetek nélkül halott. Ha ezt nem szólamnak tekintjük csupán, akkor meg kell azt is mondanunk, hogy mitől vá-lík működő erővé a gyülekezet. Attól, ha a *középpontba* a *testvé-rek* kerülnek, ha a vezérlő elv az, hogy egymást különbnek tartjuk önmagunknál, és építve a másik-ra működésbe hozzuk a közösség-ben szunnyadó erőt.

Hasonlóan kulcskérdés a *lelké-szi kar* egésze által képviselt ha-talmas lelki tartalék *felszabadítá-sa*. A gyülekezet és a lelkész ugyanazon erőforrásból táplálko-zik. Eredményeket önállóan is elérhetnek, de ha erőiket egyesí-tik, akkor érvényesülhet a gene-tika világából ismert *heterózisha-tás*, amelynek lényege, hogy az összekapcsolódás révén létrejövő új egyed mindkét előd pozitív vo-násait *meghaladni képes*. Vagyis az együttműködés révén olyan ener-giák szabadíthatók fel, amelyek kül-lön-külön nem jutnának érvényre, így együtt azonban olyan új vonásokat hívnak életre, amelyek révén egyhá-zunk megerősödik, vonzóbbá válik.

Egy *megerősödő egyház* pedig talál megoldást a mindinkább tornyosu-ló gondok orvoslására. Többek kö-zött meg kell, hogy találja a *„végeken” élő, nyomorúságos* helyzetű gyüleke-zetek és lelkipásztoraik hatékony megsegítésének módját, hiszen ők ugyanúgy Krisztus testének tagjai. A mindinkább erodálódó *szórvány-gyülekezetek* *élettel újra feltöltése* érdekében kell, hogy bátorítsa az erre irányuló innovatív kezdeménye-zéseket.

Napirendre kell tűznie a *működő-képes lelkési életpályamodell* kidol-gozását, beépítve a rendszerbe a hátrányos helyzetben szolgálók ki-emelt támogatását, de egyben fölépít-ve a *minőségi munka*, a mérhető teljesítmény transzparens, kiszámít-ható *honorálását*.

A megerősödő egyház *intézményei* révén is szolgálja missziói feladatát. *Iskoláinak és szeretetintézményeinek sikere*, a benne élők hatékony megszólítása mind-mind erősíti egy-házunk láthatóságát.

Egyházunk integráló szerepe egy-re világosabbá válhat. Nem úgy

azonosítja önmagát, hogy miben különbözik másoktól, hanem azt mutatja föl, hogy *nyitott minden Is-tent kereső ember számára*, miköz-ben vidám, élhető, hétköznapi ke-resztény utat kínál. *Krisztussal járó, felszabadított emberek közössége*, akik bár mindenkivel szemben sza-badok, de szabadságuk nem a go-noszság takarója (1Pt 2,6), sőt ma-gukat mindenki szolgájává tették, hogy minél többeket megnyerje-nek (1Kor 9,19).

Ezzel az *evangélium ügyéhez* va-ló hűséges *ragaszkodással* együtt be-mutatott vonzó nyitottsággal szol-gálni tudjuk *egyházunk létszámbeli gyarapodásának stratégiai célját* is, amely szükségszerű feltétele meg-maradásunknak. Nem kevésbé szük-séges azonban *gyarapítani gyüleke-zeteinket az üdvözülőkkel* (ApCsel 2,47), vagyis a hitbéli elmélyülés, az ebből fakadó kíváncsatos keresztény életgyakorlat felmutatása ugyan-csak része kell legyen stratégiai cél-jainknak.

Az elkövetkezendő hatéves ciklus hazai és nemzetközi vonatkozásban is legnagyobb kihívása a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának méltó megünneplése. Ez a gyüleke-zetek szintjén kell, hogy kezdődjék, de rendkívüli alapossággal, haté-kony forrásgyűjtéssel készülnünk kell egy országos méretű eseménys-rozat lebonyolítására is, amely egy-házunk rangját, társadalmi elismert-ségét markánsan növelheti.

Amikor most, a tisztújítás évében, egy új szakaszhoz érve elindulunk, akkor a Pál apostoli akciótervet len-ne jó követni: ami mögöttünk van, azt elfelejtve, ami pedig előttünk van, an-nak nekifeszülve futunk egyenest a cél felé Isten mennyiei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért (Fil 3,14).

Ehhez az akcióhoz társakra van szükség – a felügyelőtársakra külö-nösképpen is –, hogy az együttes munka révén egyházunk még in-kább vonzó közösséggé váljon, és megvalósulhassanak a *Zakariás könyvében írottak, hogy lesz olyan időszak, amikor minden rendű-ran-gú emberek közül tíz ragad meg egy hívőt, mondván: „Hadd tartsunk ve-letek, mert hallottuk, hogy veletek van az Isten!”* (Zak 8,23)

További kérdésekre szívesen adok választ honlapomon: <http://frenyo.atw.hu>.

Előadás közben az állatorvos-tudományi egyetemen

közeledve azonban újra felszínre jött „klerikális” voltom miatti nem kíváncsosság megítélésem.

Keserűen készültem egy nem vá-gyott életútra, amikor az események csodaszámba menő, *szerencsés ala-kulása* – egy előttem járó fiatallem-ber disszidálása – váratlanul kaput nyitott számomra. Innentől kezdve továbbra is sok küzdelemmel, kudar-cok és sikerek egymásutánjával jár-tam azt az utat, amelyre reményeim szerint küldtettem.

Aztán jöttek mozgalmas évek. Sokszori próbálkozás után kijutottam Amerikába. Az ott töltött kutatóévek szakmai fejlődésem legfontosabb ál-lomásait jelentették.

Majd elérkeztünk 1989-hez. A korszakos változások küszöbén né-hány munkatársammal úgy gondol-tuk, eljött az idő, hogy előmozdít-sunk *valami igazi, érdemi változta-tást* az egyetemi világban. A törvé-nyes keretek adta lehetőségekkel él-ve megindítottunk egy reformfo-lyamatot, amely az országban első-ként vezetett el az egyetemi struktú-ra megújításához.

A váltást követően hét éven át volt-am az *egyetem rektora*, továbbá a

kor egyszer csak „magától”, *csak úgy, az Isten kegyelméből* elindul az élet felpozíciója. Újabb és újabb ar-cok tűnnek fel, akik ott is maradnak, és gazdagítják a gyülekezetet.

Az országos felügyelő és evangélikus egyház szolgálatában

„Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: békessé-get és nem romlást tervezek, és re-ményteljes jövőt adok nektek.” (Jer 29,11)

Több évtizedes vezetői pályafutá-som tapasztalatai alapján igen alapo-san megfontolom, hogy szabad-e részt vállalnom egy újabb, nagy horderejű feladatban. Még inkább igaz ez a megfontoltság akkor, ha egy olyan területen való munkálkodás-ról van szó, amelyik számomra túl-mutat a polgári kötelezettségek komplexitásán.

Az egyház vállalt küldetése a föld-re jött *emberek üdvösségének szolgálata*, amely szolgálatot egyébként tisztességesen, elvárható hatékony-sággal működtetett szervezeti kere-tek között kell megvalósítania. Ebben a konstrukcióban nincs olyan feladat-

A pestújhelyi presbitérium

BEMUTATKOZNAK AZ ORSZÁGOS FELÜGYELŐJELÖLTEK

Próhle Gergely

Amikor 2006 októberében országos felügyelői iktatásomra készültem, éppen családi házunk építkezésének kellős közepén voltunk. Korábban fogalmam sem volt az ezzel járó nehézségekről, ám hamar szembeütem a sok nyúggal, de leginkább azzal, hogy az építőnek sosem szabad szem elől tévesztenie a célt. Ez pedig nem volt más, mint hogy idősebbik lányunk, *Janka* 2007 szeptemberében már az új házból indulva kezdhesse az első osztályt a Máriaremetei Ökumenikus Iskolában. S mintha az „égi építtető” jelenléte vált volna mindennapi valósággá: a mesterek dolgoztak, nőtték a falak, s ez volt az a tél, amikor a hőmérő higanyszála szinte egyszer sem süllyedt nulla fok alá.

Janka időközben 12 éves is elmúlt, *Bori* lányunk (10) és *Marci* fiunk (8) is ugyanoda jár már iskolába, *Misi* pedig hatévesen utolsó óvodás évét tapossa. Feleségem, *Noémi* visszament dolgozni az Országgyűlés Hivatalába, s bár sokat utazik, viszonylag kötetlen munkaideje megengedi, hogy fantasztikus derűjével és szeretetével működtesse ezt a nem is olyan kicsi „családi vállalkozást”, amiben persze nagy segítségünkre vannak olykor rokonok, barátok is. Mert én – nehéz szívvel írom ezt le – elfoglaltságaim miatt csak néha tudok érdemben besegíteni a mindennapi sürgés-forgásba, de azért igyekszem reggelente és a szabad estéken, no meg a hétvégeken minél több időt tölteni a családommal, kivenni a részemet a ház körüli munkából.

A Külügyminisztérium helyettes államtitkáráként sokat utazom, s a hivatali munka is rengeteg olvasnivalóval, adminisztrációval jár. Ugyanakkor gyakran publikálok is, külügyi tisztviselőként és országos felügyelőként számos cikkben, tanulmányban igyekeztem bemutatni azt, ami véleményem szerint a legfontosabb, s ami számomra örömdetes módon a hivatali elfoglaltságomat és az egyházi tevékenységemet is összefűzi: hogy az Istentől ránk bízott felelősség messze túlmutat magunkon s a minket közvetlenül körülvevő kisebb közösségen. Hiszen közvetlen felelősséggel családunkért, gyülekezetünkért tartozunk, de a nagy keresztény közösség részeként gondo-

latainkból sosem rekeszthetjük ki a távlatosabb kérdéseket.

Hálás vagyok Istennek, hogy olyan munkát végezhetek, amely érdekel, amely nap mint nap új ismeretekhez, tapasztalatokhoz segít. Az európai uniós tagállamokhoz fűződő kétoldalú kapcsolatainkért felelve a legtöbb feladat – a nagy nyugat-európai országok mellett – a szomszédos országokkal való kapcsolattartásból ered. Ezáltal folyamatosan követem a határon túli magyarság sorsát, mely egyházi, testvér-gyülekezeti kapcsolatainkban is számottevő elem.

Mostanság, amikor világszer- te a válságból kivezető utat fürkészik tudósok és politikusok egyaránt, munkám során gyakran találkozom azzal az érveléssel, hogy a valóban fenntartható fejlődés kulcsa a protestáns mentalitás lehet, melynek alapja a jól végzett munka. *Luthertől* tudjuk, hogy a munka is lehet istentisztelet. Mindig felmerül bennem, hogy vajon érezzük-e mi magunk ezt a protestáns felelősséget, s tudjuk-e széles körben terjeszteni, hogy e mentalitás alapja nem holmi megszokás, hanem lutheránus hitünk. Erre rendszeresen igyekszem rávezetni kollégáimat is, amerre csak járok.

Külügyi munkám, mint korábban, most sem politikai, politikusi tevékenység, hanem államigazgatási, kormánytisztviselői szolgálat, amely persze számos ponton érintkezik a politikával. Tekintettel arra, hogy korábban, németországi és svájci nagykövet-

dennel foglalkoztam; ezek közül a legmaradandóbb a zenéhez fűződő viszonyom. Az utóbbi időben egyre gyakrabban ülök a zongorához: a pesthidegkúti gyülekezetben vagy egykor Ki mit tud?-győztes zeneka-

rommal játszva mindig abban reménykedem, hogy *Kodály* országában és *Bach* egyházában a zenetanulás visszanyeri fontosságát, s azt a végtelen örömet, amelyet életem során én kaptam a közös zenéléstől, minél többen megtapasztalhatják.

Nagyobb gyerekeink is sokat muzsikálnak, a zongora, a cselló és a fuvola hangja fontos része mindennapjainknak, ami nekem – és persze zenepedagógus szüleimnek – különös öröm. Legkisebb fiunk, aki hat évvel

Talán nem csak az elfoglult apának tetszik a piros tetős, barokknak ható templom, amely az „alkotó” elmondása szerint a képzelet szülőtte. Mi is rajzolgathatnánk magunknak templomokat, tele hívekkel, képzelhetnénk magunknak egyházat belső ellentétek nélkül, kifogástalanul működő szervezettel, hibátlan egyházvezetőkkel minden szinten. Hat év országos felügyelőség után azonban

végképp az a helyes, ha ezt a műfajt meghagyom hatéves fiamnak.

„Úgy szeretjük mi ezt az egyházat, ahogy van” – mondta nekem nem sokkal halála előtt *id. Fabiny Tibor*. „Ami persze nem ok arra, hogy ne próbáljunk rajta javítani” – tette hozzá. Az egyháztörténész szájából a Budapesti Történeti Múzeumban elhangzott mondat gyakran a fülemben cseng. Múltunk, felmenőink emléke kötelez, arról nem is beszélve, hogy a közösség ereje az összetartás képességében rejlik.

Valóban az a legfontosabb, hogy szeressük az egyházat, hiszen ez ad erőt az építkezéshez. Az egyházépítésnél is fontos a cél folyamatos szem előtt tartása. Ha egyszer a missziói parancs úgy hangzik, hogy *„tegyetek tanítvánnyá minden népet”*, akkor nincs helye sok magyarázkodásnak, kifogáskeresésnek növekvő intézményrendszerünk mellett is fogó gyülekezeteink láttán.

Bevallom, ebből fakadt olykor az elmúlt hat évben is a türelmetlenségem. Gyakran átéltam azt, hogy az egyházzal folyó beszélgetésekben szinte kioltották egymást az imádság erejében bízó és a gyakorlati cselekvésben kiutat kereső hozzászólások. A különböző lelkeségi irányzatoknak természetes helyük van egyházunkban, ugyanakkor ne feledjük, hogy a *„nem azé, aki fut”* és az *„úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél”* Pál apostola ugyanaz a személy.

Beiktatásomkor egy Bach-kantáta szövege alapján ha nem is futva, de gyenge, ám igyekvő (*schwach, aber emsig*) lépésekben gondoltam közelíteni a célt. Ma már még inkább tudom, hogy az országos felügyelő mozgásteret nem nagy, a gyülekezetek, intézmények autonóm rendszerében a testületek és személyek öntudatával szembesülve legfeljebb ötleteket, impulzusokat adhat az egyház életében, a világ felé fordulva pedig segíthet ráirányítani a figyelmet evangélikus közösségünkre.

Az elmúlt években erre tettem kísérletet a *Libra* könyvelési rendszer bevezetésével intézményrendszerünk átláthatóbb működése érdekében; 1%-os kampányunk „megfia-

talításával” a rejtőzködő evangélikusok megszólításáért; az Ordass- és a Prónay-díj kezdeményezésével, hogy egyházon belül és a világi közvélemény előtt is tudatosíthassuk a kimagasló evangélikus életművek jelentőségét; a Sztéhlo-ösztöndíj bevezetésével, hogy a jelentős hagyománnyal rendelkező lutheránus tehetséggondozásnak kevésbé állhassa útját a gazdasági erőtlenség. És mindezt rendszerbe foglalandó az *Élő kövek egyháza* evangélikus stratégia, valamint az ehhez kapcsolódó szociológiai vizsgálat előmozdításával, melyek célja nem más, mint hogy képessé tegyék közösségeinket arra, hogy megfeleljenek a jövő kihívásainak.

Hálás vagyok elnöktársaimnak, *Ittész János* és *Gáncs Péter* püspökeinknek, az országos presbitériumnak és zsinatunknak, hogy e kezdeményezéseket támogatták.

Nem keresem, de nem is kerülöm a konfliktusokat. Számomra a testvéri, felebaráti szeretet része az őszinte, világos beszéd – múltról, jelenről, jövőről. Csak így kerülhető el az önáltatás, csak ez lehet a valós bizalom és belső béke alapja. Mindnyáján követünk, követünk el hibákat, az igyekezetnek állandó kísérője a gyengeség. Hol másutt lehetne és kellene erre rámutatni, mint egy ilyen kis testvéri közösségen belül? Így tudunk a társadalom felé is nagyobb öntudattal megjelenni, a közösség belső erejének tudatában tudjuk az egyház érdekeit képviselni az állammal folytatott diskurzusban.

Erre ugyanis nagy szükség lesz az elkövetkező években, hiszen az egyházfinanszírozás átalakulóban van. Fontos, hogy meg tudjuk őrizni intézményeink működőképességét, lelkészeink egzisztenciáját. Ez utóbbira csak akkor van lehetőség, ha belső anyagi forrásaink feltárása, mozgósítása s a külső források minél intenzívebb bevonása kéz a kézben jár. A következő ciklus nagy feladata, hogy közelebb hozza egymáshoz a gyülekezeteket és az intézményeket, amelyek jól belátható missziós területek.

Az általam választott másik kép a drezdai Frauenkirchét ábrázolja, előtte a Luther-szoborral, a múlt évi evangélikus egyházi napok idején. Kapcsolatunk a német, elsősorban a bajor egyházzal sokat jelent mindnyájunknak, az ebben való aktív közreműködésem természetes. Közös nagy feladatunk, hogy együtt készítsük a reformáció kezdetének öt-századik évfordulójára, amely nemcsak lelki megújulást hozhat, hanem kiváló lehetőséget teremt arra, hogy a szélesebb közvélemény is tanuljon Luthertől.

A Frauenkirche azonban főleg azért érdekes, mert a második világháború után közel hatvan évvel romokból építették újjá, közadakozásból. Így válhatott a megújulás jelképévé, megfáradt evangélikusok lenyűgöző biztatásává.

Nekünk nem kell ilyen óriási lép- tékben gondolkodnunk. Bár az utóbbi időben sok templomunk megújult, én az élő köveket fontosabbnak hiszem. Nem véletlenül áll ez jövőké- pünk középpontjában is. S ha már a tervezésben részt vehettem, szíve- sen részt vállalnék a megvalósításban is. Ehhez kérem a testvérek támogatását.

A Z O R S Z Á G O S I R O

Tisztelt Olvasók!

Az *Evangelikus Életben* időről időre melléklettel jelentkezünk, hogy az olvasók bepillantást nyerhessenek az országos iroda egyes munkaágaiba, megismerhessék és átláthassák adminisztratív központunk munkáját. Ebben a sorozatban korábban azokat a munkatársainkat ismerheték meg, akik irodai közösségünkben a lelkes képviselők voltak, most pedig két olyan területet mutatunk be, amelyek a modern, 21. századi irodai működésben nélkülözhetetlenek.

Egyházunk adminisztratív központjával kapcsolatban tudatosan és minden fórumon vállalva vallom, hogy a réginek és az újnak találkoznia kell, harmóniában együtt kell működnie. Az egyházi hagyományoknak, missziói tevékenységünknek, nevelő-oktató vagy éppen gondozó-óvó munkánkat megvalósító intézményrendszerünknek öríznie kell keresztény közösségünk értékeit, ám ezzel együtt alkalmazkodnunk is kell korunk kihívásaihoz.

Evangelikus közösségünknek is régi elvárása, hogy az országos iroda működése mind személyi állománya, mind az ott végzett munka vonatkozásában hatékony és gazdaságos legyen. Munkatársaimmal azon dolgozunk, hogy eredményesen lássuk el egyházi feladatainkat, s eközben az állami elvárásoknak is hiánytalanul eleget tegyünk.

Ez az év a modern irodai működés kereteinek és gyakorlatának kialakításával telt, s ezért korunk elismert fejlesztéseit vettük igénybe, hogy minél pontosabb és összehangoltabb munkát végezzünk, minél kreatívabban használva föl saját erőforrásainkat. Három fontos rendszert

adaptáltunk, melyek segítik az irodai működést.

Szupervizorok segítségével az iroda közösségét és szervezetét erősítettük. Ezzel párhuzamosan korszerűsítettük iratkezelési rendszerünket, végül minőségfejlesztési munkába kezdtünk, melynek eredményeképpen a Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Irodája nagy büszkeségünkre ISO-tanúsítványt kapott.

Modern irodai működésünknek két területét szeretnénk most bemutatni. Az egyik nélkül nem is tudnánk a mai kor elvárásainak megfelelő gyorsasággal kommunikálni. Ez a terület az infokommunikáció, amely a számítógépeknek, internetnek, digitális eszközöknek azt a láthatatlan hálóját rejt, mely összeköt minket, amely nélkül ma már lehetetlen lenne a működésünk.

A másik a külső és belső források megtalálása, hatékony felhasználása: a pályázati munka. Modern korunkban ezen a bonyolult, sokrétű területen ugyanolyan otthonosan kell mozognunk, mint a Biblia világában.

Divatos szóval élve: kreativitás nélkül ma már nem tudunk boldogulni. S bár *Einstein* még úgy vélte, a kreativitás titka az, hogy ügyesen titkolod a forrásaidat, én másként látom: az országos iroda kreativitásának forrása az a csapat, melyet munkatársaimmal immár ötödik éve építünk. Azt szeretnénk, ha megismernének bennünket, most éppen pályázatos és informatikus kollégáinkat.

Biztatom Önöket: forduljanak hozzájuk, hozzánk bizalommal!

■ KÁKAY ISTVÁN DEZSŐ
országos irodaigazgató

ISO-minősítés az országos irodának

► **Ünnepélyes pillanatokat élt át a Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Irodájának munkatársi közössége november 14-én. Több hónapos munka eredményeként az országos iroda – az egyházi adminisztrációk közül elsőként – megszerezte a Magyar Szabványügyi Testület MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer működését igazoló tanúsítványát.**

A közel fél éves felkészülést, a rendszer kialakítását és dokumentálását *Kasziba Valéria* minőségügyi tanácsadó közreműködésével és segítségével az iroda munkatársai végezték.

A tanúsítvány átadását megelőzően a Certop Kft. auditora elvégezte a működés felülvizsgálatát. A minőségirányítási rendszer működtetése elősegíti és garantálja a szolgáltatások állandó, kifogástalan minőségét, azok folyamatos fejlesztését, a partnerek

elégedettségének növekedését, továbbá biztosítja a rendszeren belüli folyamatok áttekinthetőségét és a tevékenységek ésszerű dokumentálhatóságát, lehetővé téve a folyamatok napi irányíthatóságát.

FOTÓK: LANTOS GÁBOR

Kétmilliárd forintny

► **...öt és fél milliárd pedig jelenleg elbírálás alatt. Elképesztően nagy összegek, komoly beruházások. Ha nem pályázna az egyház, aligha lenne anyagi lehetősége ilyen eredmények, fejlesztések, beruházások elérésére. Kocsis István pályázati referenssel, aki nap mint nap a pályázatok figyelésével, összeállításával, lebonyolításával foglalkozik, arról is beszélgettünk, hogy milyen nagy öröm, amikor meghívót kap egy megvalósult projektért hálát adó ünnepi alkalomra...**

– Már hosszabb ideje dolgozik az országos irodában. Hogyan tudná összegezni az eltelt időszakot?

– Az elmúlt két és fél év, amióta pályázati referensként dolgozom, az európai uniós források felosztása tekintetében nagyon mozgalmas időszak volt. Gyülekezeteink és intézményeink lelkesen és igen eredményesen indultak a különböző pályázatokon. Közel negyven vidéki templom újult meg, számos energetikai korszerűsítés, a diakóniai és pedagógiai munkát segítő infrastrukturális és programfejlesztés valósult meg, melyek többségéhez a Magyaror-

szági Evangelikus Egyház (MEE) is biztosított előkészítési, önerőt kiegészítő vagy előfinanszírozási pénzügyi támogatást.

Örvendtesen sok meghívó érkezik mostanában az országos irodába, melyek egy-egy projekt befejezését jelző hálaadó alkalomra hívogatnak, és sok tudósítást olvashatunk az *Evangelikus Életben* is ezekről a projektekről.

Az utóbbi egy évben különösen sok pályázati kiírás jelent meg, hiszen a források elosztását, a szerződések megkötését 2013 végéig biztosítania kell a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnek. Az emiatt megsokasodott munkában már egy éve munkatársam *Zólyomi Kristóf* pályázati koordinátor.

– Melyek a pályázati referens főbb munkaterületei?

– A pályázati munkaág feladatai három fő csoportra oszthatók. Az első egyfajta hivatali munka, a pályázati szabályrendelet által szabályozott bejelentések és kérelmek koordinálása, előterjesztése a döntéshozó testületek elé; a második az MEE által beadható pályázatok összeállítása és lebonyolításuk; a harmadik pedig a gyülekezetek támogatása a pályázati lehetőségekkel kapcsolatos információval, tanácsadással.

Az 1/2011. (V. 29.) számú pályázati

szabályrendelet szerint minden egy-

millió forintot meghaladó projektöt-

letet, pályázati szándékot be kell jelenteniük gyülekezeteinknek, intézményeinknek azért, hogy nyomon követhető, szükség esetén támogatható legyen egyházi szervezeteink kötelezettségvállalása. A szabályrendelet rendelkezik az országos egyháztól igényelhető támogatásokról is.

A gyülekezetek, intézmények pályázataik előkészítéséhez, a pályázatban elvárt önerő kiegészítéséhez és az utólagos támogatások előfinanszírozásához kérhetnek támogatást.

– Eddig milyen támogatásokat ítélték meg?

– Az MEE mintegy 60 pályázat előkészítését támogatta hozzávetőleg 240 millió forinttal, ennek egy része már visszatérítésre is került – nyertes pályázatoknál ez kötelező. Önerőtámogatást 27 projekt esetében 326 millió forint értékben kellett lehívni, ezzel 2 milliárd forintnyi fejlesztés valósulhatott meg. Jelenleg további 30 pályázat vár elbírálásra, melyek segítségével – ha nyernek, 350 millió forint önrésztámogatással – 5 milliárd 500 milliós fejlesztés valósulhat meg.

55 projekt előfinanszírozását biztosítottuk mintegy 900 millió forint értékben. Ennek az összegnek több mint harmadát – mivel a fejlesztések megvalósultak, így az utófinanszírozott támogatásokat le tudták hívni – már vissza is térítették. Ezek a számok jól jelzik, hogy az országos egyház szerepvállalása, támogatása mindenképpen szükséges ahhoz, hogy eredményesen lehessen fejlesztéseket megvalósítani.

Fontos emellett azt is tudni, hogy e szerepvállalás – a költségvetésünkből fakadó korlátok miatt – nem le-

het vég nélküli. Meg kell találnunk azt az egyensúlyt, amely lehetővé teszi a projektek támogatását, de nem lehetetleníti el egyházunk működését, nem terheli meg indokolatlanul a költségvetésünket. E cél érdekében az utóbbi időben például úgy módosult a szabályrendelet önerő-támogatásra vonatkozó része, hogy azoknál a projekteknél, amelyeknek az eredménye bevételestermelés – vagy inkább megtakarítás, jellemzően az energetikai fejlesztések ilyenek –, az önerő-támogatás egy részét visszatérítendő támogatásként lehet megítélni, azaz a megvalósult fejlesztés után jelentkező éves megtakarítás egy részéből tudja a gyülekezet, intézmény visszafizetni a támogatást.

Szintén az átgondolt és fenntartható belső támogatási rendszert segíti majd az, ha sikerül egyfajta prioritási rendszert felállítanunk: mely működési területek fejlesztését kell mindenképpen támogatnunk – elsődlegességi szempont –, és melyek azok, amelyeket csak kisebb mértékben tudunk támogatni. Ennek a rangsornak a felállításához természetesen szükséges, hogy egyházunk széles körű konszenzuson alapuló, a hagyományainkat tisztelő, a jelen kihívásaira megfelelően reagáló stratégia mentén tudjon gondolkodni, fejlődni.

D A M E L L É K L E T E

A mellékletet szerkesztette:
KÖHÁTI DOROTTYA

A hálózat útvesztőjében

► Ez év nyaratól új informatikus rendszergazdája van az országos irodának **Lantos Gábor** személyében. Az alábbi miniinterjúban mutatjuk be öt olvasóinknak.

– *Milyen munkahelyeken dolgozott ezt megelőzően, és milyen végzettsége van?*

– A Magyar Postánál dolgoztam informatikusként, előtte pedig autövetőket, motorosokat oktattam. Eredetileg az autóvillamossági szerelő szakmát tanultam ki, majd a technikumot is elvégeztem. Beiratkoztam a Gábor Dénes Főiskolára, végig is jártam, de diplomát nem szereztem. Ezenkívül OKJ-s rendszer-informatikus és gyakorlati gépjárműoktató is vagyok.

FOTÓ: PETRI GÁBOR

– *Hogyan került az evangélikus egyházhoz?*

– Az előző informatikus, **Csüllög Péter** jó barátom révén szereztem tudomást arról, hogy megüresedett az ő helye itt, az irodában, és megpályáztam az állást.

– *Miért szereti az informatikusi munkát, mi motiválja benne?*

– Rengeteg újdonságot ad folyamatosan, és megfelelő eszközökkel szin-

te bármit meg lehet csinálni a számítógéppel. Ez amolyan gyerekkori szerelem, amelyet nem nőttem ki.

Lantos Gábor elérhetőségei

rendszergazda@lutheran.hu
gabor.lantos@lutheran.hu
20/295-6885 vagy 1/486-3540

– *Más-e egyházban dolgozni, mint a korábbi munkahelyein? Ha igen, miért?*

– Először is sokkal nyugodtabb a környezet, harmonikusabb a légkör, és ennek nagyon örülök! Másodszor pedig emberközelibb az egyház, nem olyan személytelen, mint az előző munkahelyem, ahol csak jöttünk-mentünk, de igazából sehova sem tartoztunk... Örülök, hogy bekerülhettem ebbe a közösségbe.

– *Ugyanazt a feladatkört látja el, mint az elődje?*

– Még nem teljesen, mert próbaidőn voltam, ezért nem kaptam mindenhez hozzáférést, de remélhetőleg ez előbb vagy utóbb változni fog. Jelenleg az országos iroda informatikai rendszerének üzemeltetését végzem. Apránként veszem át az elődöm feladatkörét. Természetesen a lelkészek, gyülekezetek, intézmények informatikai kérdésekben most is megkereshetnek a fenti elérhetőségek bármelyikén, ha tanácsra, eligazításra van szükségük.

Pályázatok között

► **Kocsis István** mellett már egy éve dolgozik egy fiatal munkatárs. Megkértük, néhány sorban mutakozzon be olvasóinknak.

A nevem **Zólyomi Kristóf**, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos pályázati referensének asszisztense, pályázati koordinátor vagyok. 1987. július 6-án születtem Sárváron. Édesapám, **Zólyomi Mátyás** – lelkész lévén – akkor Répcelakon szolgált. Idővel a Nógrád megyei Felsőpeténybe költöztünk, iskolába már ott kezdtem járni. A nyolc osztály elvégzése után a balassagyarmati Balassi Bálint Gimnáziumban tanultam mindaddig, míg Budapestre nem költöztünk; édesapám ugyanis

alapszakos diplomámat itt szereztem. Itt tanultam tovább mesterszakon is az irodalom- és kultúratudomány területén. Az országos irodában 2011 októbere óta dolgozom **Kocsis István** mellett: adminisztratív és szervezési munkát végzek, adatokat rendszerezek, illetve a kapcsolattartás is az én feladatom.

FOTÓ: KISS TAMÁS

megpályázta és el is nyerte a Csepeli Evangélikus Egyházközség lelkészi állását. Csepelen, a Jedlik Ányos Gimnáziumban érettségiztem.

Tartalmas, meghitt adventi heteket, áldott, békés karácsonyt és boldog új évet kíván az *Evangélikus Élet* minden kedves olvasójának, volt és leendő ügyfeleinek az országos iroda igazgatója és valamennyi munkatársa!

Egyetemi tanulmányaimat az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, magyar nyelv és irodalom szakon folytattam,

Zólyomi Kristóf elérhetőségei

kristof.zolyomi@lutheran.hu
20/326-4348

Hírek

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gazdasági Osztályának elérhetősége 2012. november 1. napjától az alábbiak szerint módosult.

Pénztári nyitva tartás:

Hétfő: 12.30–15.30
Kedd: zárva
Szerda: 10.00–13.00
Csütörtök: zárva
Péntek: 10.00–13.00

A gazdasági osztály ügyfélfogadási rendje:

Hétfőtől péntekig 9–13 óra között van ügyfélfogadás. 13.00–16.30 között az osztály dolgozó személyes feladataikat látják el, ebben az időszakban csak előre egyeztetett időpontokban fogadnak ügyfeleket.

A gazdasági osztályvezető és a főkönyvelő keddtől péntekig 10.30–13.00 között tart fogadóórát. Ezenkívül csak előre egyeztetett időpontban van lehetőség személyes megbeszélésre.

Karácsonyi–újévi munkarend (ünnepi leállás) az MEE Országos Irodájában

Az idei utolsó munkanap: 2012. december 21., péntek.
A jövő évi első munkanap: 2013. január 2., szerda.

yi fejlesztés eddig...

– *Milyen pályázatokat nyújtott be az országos iroda, és milyen eredménnyel?*

– Az elmúlt fél évben 20 pályázatot adtunk be 4 milliárd 250 millió forint összköltségvetéssel. Ezek között akadnak kisebbek, mint például az óvodai programfejlesztések, képzési pályázatok; közepesek, mint az óvodafelújítások; de vannak nagy projektek is, mint a laborfejlesztések vagy a vallási turisztikai projektek. E pályázatok jó része 100, illetve 95 százalékos támogatottságú, így viszonylag kis hozzájárulással nagyarányú fejlesztések valósulhatnak meg.

– *Megismertetne velünk egy-egy projektet kicsit közelebbről is?*

– Öt középiskolánk pályázott a farsori gimnáziumban megvalósult természettudományos laboratórium fejlesztéséhez hasonló programmal. Amellett, hogy létrejöhet egy modern, a jelenlegi pedagógiai elvárásoknak mindenben megfelelő laboratórium, sor kerül laborkísérletek, munkafüzetek kidolgozására, valamint a saját diákok mellett az iskolák környékén található más oktatási intézmények tanulói részére laborfoglalkozások megtartására.

Az MEE által fenntartott öt óvodában tervezünk fejlesztési projektet megvalósítani, mely magában foglalja a nevelési programok átdolgozását,

az óvodapedagógusok képzését és a nevelőmunkát segítő eszközök beszerzését.

Az Evangélikus Roma Szakkollégium a hallgatók személyiségét, készségeit fejlesztő, a szakkollégium munkatársi gárdáját erősítő, a működést 2013 januárjától biztosító projekttel pályázott a szakkollégiumok támogatására kiírt pályázaton. Két országos fenntartású óvodánkkal sikeresen indultunk a nevelési intézmények fejlesztését célzó pályázaton, így a pestszentlőrinci Sztrehlo Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Fecskefészkek Óvodája 198 millió forintos támogatásból épülhet fel, míg a kiskőrösi Harangvirág Óvoda 120 millió forintból bővíthet és újulhat meg. Örömteli az is, hogy a 2008-ban indult digitálístábla-projektet végre sikerül befejeznünk. Így 7 középiskolánkba 272 számítógép és 68 digitális tábla került.

Öt közigazgatási régióban tudunk pályázni evangélikus vallási turisztikai projekt megvalósítására. A régiók valamennyi gyülekezetét érintve kerül sor a reformációi emléktutak kialakítására, az érintett gyülekezetek, templomok egyház-, művészet- és kultúrtörténeti feldolgozására, lehetőség szerint interaktív kiállítások berendezésére, mobiltelefonon elérhető alkalmazások kidolgozására.

Mintegy 22 egyházi ingatlan (tempлом, szálláshely) újul meg, és a turisztikai programok, utazások szervezését biztosító háttér is létrejön: honlap, szervezőgárda, gyülekezeti önkéntesek. A működés során hangsúlyos lesz a helyi szereplőkkel való együttműködés. Hiszem, hogy a reformáció ötszázadik évfordulójához közeledve e projektekkal is tudjuk társadalmi jelenlétünket hangsúlyozni.

– *Vannak-e változások az ügyintézésel, a szabályrendelet alkalmazásával kapcsolatban?*

– A pályázati szabályrendelet októberben módosult. Az egyik változás – melyet fentebb már említettem –, hogy az önerő-támogatás a megtakarítást, bevételt termelő projekteknél visszatérítendő támogatásként is megíthető.

Emellett talán a leglényegesebb, hogy a projekt-, illetve pályázati bejelentés feltételei között egyértelművé tettük, hogy gyülekezetek esetében valamennyi felettes egyházi önkormányzati szint (tehát az egyház-megye és az egyházkerület is), míg intézményeknél az igazgatótanács mellett a fenntartó jóváhagyására is szükség van.

A pályázatokkal kapcsolatos ügyintézés továbbra is a <http://palyazat.lutheran.hu> oldalon keresztül zajlik, egy egyszerű regisztráció után

a bejelentéseket és kérelmeket fel lehet tölteni. A honlap *Segédanyagok* menüjében mind a regisztrációval, mind a feltöltéssel kapcsolatos útmutató megtalálható. A honlapon továbbá az aktuális pályázati információk, felhívások is elérhetők.

– *Milyen pályázati kiírások várhatók a közeljövőben? Kik mire figyeljenek oda a pályázati ciklus végéhez közeledve?*

– A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség egy utolsó nagy hajrával várhatóan sok régóta várt kiírást jelentet meg a közeljövőben. Ez év végén, illetve a jövő év elején írják ki a *Környezet és energia operatív program* energetikai fejlesztéseket célzó pályázatait. Ezek az épületek energiahatékonysági fejlesztései – homlokzatszigetelés, nyílászárócseré, fűtőkorszerűsítés – mellett a megújuló energiák – nap-elem, -kollektor, geotermikus energia – alkalmazását is támogatják majd. Érdemes mielőbb nekilátni az energetikai tervezésnek, a pályázatok összeállításának, mert vélhetően hamar kimerülnek a keretek.

Egy érdekes kiírás is várható: magánszemélyek pályázhatnak majd kilencvenórás nyelvi, illetve informatikai képzésre. Azt tervezzük, hogy központilag támogatnánk a pályázati dokumentáció kitöltését és szervezőnénk olyan képzéseket, amelyek

megfelelnek az elvárásoknak. Természetesen még sok más témában is várható kiírás, érdemes figyelni a pályázati honlapot, illetve a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség oldalát, ahol már az előzetes, társadalmi egyeztetésre bocsátott kiírások is megismerhetők.

– *Végül mit üzenne az olvasóknak?*

– Mindenekelőtt köszönöm az irántunk megnyilvánuló bizalmat, az együttműködési készséget. Jó tudni, hogy irodai alkalmazottként, gyülekezeti vezetőként vagy bizottsági tagként más-más területen, de ugyanazokért a célokért küzdünk, és jó látni, hogy egy-egy projekttel nemcsak az infrastruktúránk, az épületeink fejlődnek, hanem a gyülekezeteink tagjai, intézményeink szakembergárdája is.

Hiszem, hogy elsősorban az egyháztest fejlődésére, Krisztusban való növekedésünkre van szükség, az épületek, programok ehhez csak keretet, megfelelő teret, feltételeket szolgáltatnak. Nem szabad csak azért pályáznunk, mert lehet. Akkor és arra pályázzunk, amire szükségünk van, ami tényleg kell. Ebben egy-egy gyülekezet (és az országos egyház) közösen kidolgozott, átgondolt, fenntartható, Istennek tetsző célokat kijelölő és az azokhoz vezető utat meghatározó stratégiája sokat segíthet.

HIRDETÉS

Meghívó a Párbeszéd Házába

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) következő összejö- vetele december 3-án, hétfőn 18 órakor lesz a VIII. ker., Horánszky ut- ca 20. sz. alatti Párbeszéd Házában. Előadó *Gulybán Gergely* görögka- tolikus lelkész. Az előadás címe: *Életrevaló kereszténység*. Minden érdek- lődőt szeretettel várnak.

HIRDETÉS

Karácsony – novellaíró-pályázat

Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége novellaíró-pályázatot hirdet *Kará- csony* címmel. A pályaművek tematikailag szabadon kapcsolódhatnak Jézus születéséhez. Egy pályázó legfeljebb három írást küldhet be, ame- lyek terjedelme egyenként maximum 4500 karakter lehet szóközökkel együtt. A beküldési határidő: november 26., éjféli. A pályázat nyitott, nem jel- ígés. A beküldési cím: evelet@lutheran.hu. Az első három helyezettet tíz-, hét- és ötezer forintos könyvvásárlási utal- vánnal jutalmazzuk, amely a Luther Kiadó könyvesboltjában vásárolha- tó le. A beérkezett pályaművekből az *Evangelikus Élet* december 23-ai lap- számában válogatást közlünk.

HIRDETÉS

Folyamatosan bővül az *evangelikus.hu* videotára

Az *evangelikus.hu* a Zákus Médiacentrummal közösen október elején új kezdeményezést valósított meg. Elindult a honlap videoportálja, ame- lyen számos klipet lehet már megtekinteni. Október 11. és 14. között Nürnberg adott otthont a bajor–magyar test- vérkapcsolati jubileumi ünnepségnek. Az alkalomról immáron több mint egy tucat film lelhető fel a portálon. Emellett az utóbbi napokban ripor- tok készültek a Sztehlo-ösztöndíj átadásáról, a börtönmisszió parlamenti jubileumáról és arról az alkalomról, amikor a Magyarországi Evangéli- kus Egyház Országos Irodája átvette az ISO-tanúsítványt. A videók a *evangelikus.hu* oldalon, illetve közvetlenül a *youtube.com/lu- theranhu* oldalon nézhetők meg.

HIRDETÉS

Zuglói zenés esték

„Várj, ember szíve, készen” Szeretettel várunk minden érdeklődőt december 6-án, csütörtökön 18 órára a budapest-zuglói evangélikus templomba a *Zuglói zenés esték* so- rozat adventi orgonazenés áhítatára. A koncerten *Pálúr János* orgona- művész szolgálatával adventi és karácsonyi műveket hallhatunk. Műsor: *Eustache Du Caurroy: Fantázia* öt részben a „Várj, ember szíve, készen” kezdetű dallamra; *Bach: Kánonvariációk* a „Von Himmel hoch, da komm’ ich her” kezdetű karácsonyi dallamra; *Liszt: Karácsony (Weihnachten)*; és *Pálúr János* improvizációja. A belépés díjtalan, adományait a sorozat fenntartására szívesen fo- gadjuk!

HIRDETÉS

Takáts Eszter a *Nem a jutalomért* koncertsorozatról

„Az *Elhajolt* című dal története egy olyan koncertsorozat kezdetére ve- zethető vissza, amelyet *Szabó Attila*, az Éfeszti (Baptista Szeretetszol- gálat Életminőség-fejlesztő Szolgáltatások Intézménye) munkatársa ho- zott tető alá *Nem a jutalomért* címszó alatt. Ezt a koncepciót a *Nem a jutalomért* című dalom ihlette (a 2011-ben megjelent *Karcos üdvözlét* című lemezemről), és az együttműködés azon a néhány koncerten ala- kult ki, ahol a pécsi fogatékkal élők számára adtam műsort. Attila az- tán továbbfűzte a szálát, és első állomásként a pécsi görögkatolikus temp- lomot szervezte be, ez a dal ott született. A koncertsorozat folytatódott először Miskolcon, majd Mályiban (itt ismerhettem meg a budavári evan- gelikus templom lelkészeit: *Balicza Ivánt*, *Bence Imrét* és *Fabiny Tamás* püspök urat). Különlegesnek tartom a koncertsorozatot, a klipforgatást több szem- pontból is. Egyrészt maga az ötlet és az összefogás a háttérben, másrészt a dal születése és atmoszférája, mindamellet ez egy hosszú távú együttműködés kezdete is, amely a semmiből indult el. A mostani világ rohanós lett, nincs idő a szeretetre, a meghittsége, a családra, sokan betegek, stresszesek. Az emberek neurotikusak, mert nem tudják megbeszélni a problémáikat sem, mert arra sincs idő; van, aki a kocsmába menekül, van, aki a tévéhez. Egy közösséghez való tar- tozás sokat segít azokon, akik képesek felismerni valaminek a hiányát. Itt nem a rosszindulatú-irigy közegekre gondolok, hanem azokra, amelyekben az ember bízhat másokban, és hisz önmagában és abban az erőben, amely mindezeken felül áll. Önmagunk teljesek vagyunk, csak szét vagyunk esve. Azért esett a választásom a forgatás helyszínéként szolgáló buda- vári evangélikus templomra, mert jelképezi azt a természetes egysze- rűséget, amely a meghittség és a jó érzések sajátja. A többi már rajtunk múlik. Idén novemberben ünnepelem 33. születésnapomat az Akváriumban, így a klip bemutatóját erre az alkalomra tartogatom, addig a *You Tube- ra* sem kerül fel. Ilyen alkalom csak egyszer van az ember életében, és ez a klip méltó ehhez. A koncertsorozatot folytatva a következő állomás a zalaegerszegi evan- gelikus templom a Csányi László téren szintén Szabó Attila szervezé- sében, ahová minden érdeklődőt és régi ismerőst szeretettel várunk. Zalaegerszegre hazajövök, édesanyám szülővárosa. Itt nőttem fel, Pécs mellett ezt a várost tartom az otthonomnak.” A koncert időpontja: december 2. (vasárnap) 17 óra.

Kukoricamorzsolás, Sztehlo öröksége és a kihajtott nyírfa Interjú Győriné Kováts Andreával, a Nagytarcsai Falumúzeum vezetőjével

► HÉV-vel robogva Cinkotáig, majd helyközi, hellyel-közzel közleke- dő busszal Nagytarcsáig – megéri kivergődni a csöndes, takaros fa- luba. Épp egy óvodáscsoport jön velem szembe, falevelet gyűjtöttek, a falumúzeumban csutkababát készítettek. Kipirult arccal, vidáman lépegetnek. A múzeum udvarán már vár rám – *Sztehlo Gábor* életnagy- ságú szobrának társaságában – *Győriné Kováts Andrea* múzeumpe- dagógus, az intézmény vezetője, aki ugyan nem itt született, de mos- tanra ízig-vérig nagytarcsaivá vált.

– *Hogyan került Nagytarcsára, és miként a múzeum vezetői székébe?*
– Ide jöttem férjhez. Idestova magam is harminc éve élek már itt, és túl a családi kötelékeken szak- vállalkozó felajánlásával készült el a szép kavicsos járdánk, és ünnepélye- sen felavathattuk egy helyi fafaragó ajándékát, Sztehlo Gábor életnagy- ságú szobrát.

KINYIK ANITA FELVÉTELE

mám szerint is falubelinek mondhato magam, hiszen a nagytarcsai népviseletből írtam a főiskolai szak- dolgozatomat *Az evangélikus litur- gia hatása a nagytarcsai népviselet- re* címmel. Ekkor még nem gondoltam, hogy valamikor nemcsak a falu néprajzá- hoz, de helytörténetéhez is közöm lesz. A múzeum épülete egyike volt az 1938 és ’44 között Sztehlo Gábor evangélikus lelkész által finn mintára létrehozott *Tessedik Sámuel Nép- főiskolának*. A tárgyak gyűjtését *Mol- nárné Hajdú Margit* és *Molnár La- jos* helybéli tanítók 1959-ben kezdték meg. Egy év alatt olyan mennyiségű anyaghoz jutottak a szívesen adako- zó falubeliektől, hogy már nem tud- ták hol tárolni. 1960-ban kapták meg a Sztehlo ál- tal „Tessedikfalvának” nevezett négy épület közül ezt az alföldi stílusú pa- rasztházat, s ezzel megszületett a fa- lumúzeum. Néprajzi anyagát Margit néni, helytörténeti emlékeit pedig Lajos bácsi gyarapította nagy szor- galommal és szakértelemmel, létre- hozva egy állandó kiállítást. Így mű- ködött immár a Pest Megyei Múze- umok Igazgatóságának égisze alatt az ő vezetésükkel 1985-ig. A rendszerváltás után a helyi ön- kormányzat lett a múzeum fenntar- tója. Abban az időben én a Szentend- rei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban vezettem különböző múzeumpe- dagógiai foglalkozásokat. 2009-ben az önkormányzat keresett meg azzal a megtisztelő felkéréssel, hogy vállal- jam el a múzeum vezetését. – *Mi történt ebben a három évben a nagytarcsai intézmény háza tá- ján?* – Mivel munkám kezdete Szteh- lo Gábor születésének századik évfor- dulójára esett, a legsürgősebb feladat az volt, hogy az udvart rendbe te- gyük. Adományokból és egy helyi

Ez a nagyszerű itt nálunk: lelkes önkéntesek építik-szépítik folyama- tosan az intézményt. 2011-ben példá- ul egyszer csak beállított a polgármes- terünk, és közölte, hogy egy névtelen adakozó felújíttatja az épület külse- jét. Napokon belül neki is kezdtek. Nem volt egyszerű a működésünk azon a nyáron, de amikor elkészült a munka, nagyon boldogok voltunk! Az épület kívül már takaros. Az ál- landó kiállítás folyamatos karbantar- tása mellett évente két-három idősza- ki kiállítást rendezünk, és a rendes nyitva tartáson kívül iskolásoknak és óvodásoknak rendszeres múzeumpe- dagógiai foglalkozást is tartok. Habár a pince-padlás tele, nemrég ismét fel- adtam egy hirdetést a helyi lapban, hogy múzeumpedagógiai foglalkozá- sokhoz fateknőt, dézsát, sparheltet szeretnék. Így még életszerűbbé te- hetem a foglalkozásokat. Persze az- óta se tudjuk hova pakolni a beérke- zett teknőkészletet... – *Van valami keretük, tematiká- juk ezeknek a foglalkozásoknak?* – Igen, az ünnepeket és az évsza- kokat követik. Most például az őszi betakarítás volt a téma. Ehhez kap- csolódóan terményekből készítet- tünk figurákat. Nálunk gyerekek-felnőttek egy- aránt megtalálhatják a maguknak valót. Közkedvelt például a kukori- camorzsolás. Nagy teknőbe mor- zsoljuk a kukoricaszemeket, a meg- maradt csutkákból és kukoricabaj- szokból pedig csinos kis „Csutka Rozikat” készítünk. A gyerekek szá- mos népszokással ismerkedhetnek meg. Az imént itt járt óvodásokkal például csutkatornyot építettünk. Nagyon szeretik a kert végében álló régi tűzoltókocsit is, mely a helyi tűz- oltó-egyesületé volt. A hátsó kertben fűszer- és gyógy- növényeket vetettem. Hozzánk ugyanis környezetismeret-óra kereté-

ben is érkeznek diákok. Megnézeget- hetik, megszagolhatják a növényeket – van itt bazsalikom, zsálya, citrom- és borsikafű, lestyán, fodor- és bors- menta –, így élővé válhat a tananyag. Szívügyem, hogy a gyerekek élvez- zék a tanulást. S tulajdonképpen ez a múzeumpedagógia fő törekvése: él- ményszerűvé tenni a múzeumlátoga- tást, átörökíteni a múlt értékeit, va- lamiképp bevezetni a gyerekeket egy számukra ismeretlen, letűnt világba, megmutatva a szépségeit, örömeit. – *Mi történik akkor, ha valakinek – mint például nekem – nincs sem- mi kézügyessége?* – Ezek a technikák a leg- több esetben könnyen elsá- játíthatók. A nehezebbeket pedig, mint például a kosár- fonást, igyekszem a lehető legalaposabban előkészíte- ni. Ezenkívül mindig lehet egyszerűsíteni – varrás he- lyett néha megteszi egy be- főzőgumi is. Ez a kis Már- ton-napi zoknilúd is (*mu- tatja*) így készült. – *Ha jól tudom, már há- rom éve bekapcsolódtak a múzeumok éjszakája ren- dezvénysorozatba is.* – Így van. Nagy sikerük volt a programoknak. Bá- bozással, filmvetítéssel, ci- terazenével, házi bodza- szörppel, versekkel és per- sze kézműves-foglalkozá- sokkal vártuk a vendégeket. – *Nagytarcsa szlovák gyökerekkel is bír.* – Igen, a szlovák – vagy közhasz- nálatú szóval: tót – népi hagyomá- nyok élnek még a faluban. Hogy ez a jövőben is így legyen, arról a mai le- származottak gondoskodnak: két- évente nagyszabású hagyományörző eseményeket szerveznek. A sikeres szüreti mulatság után idén október- ben hagyományörző esküvőt tartot- tak. Szép látvány volt, amikor a ma már csak a múzeumban látható menyasszonyi ruhába öltöztetett mátkát a népviseletes násznép kísér- te végig a falun. – *Végezetül arra lennék kíváncsi, mit jelent Önnek itt Nagytarcsán Sztehlo Gábor nyomdokain mun- kálkodni.* – Hangulatos, csöndes múzeum- kertünk legöregebb fáját egykor ki- vágták, de terebélyes tuskója megma- radt. Ennek közepéből – hogy, hogy nem – mostanra egy szép sudár, fe- hér törzsű nyírfa nőtt ki. Én még ilyet sehol se láttam, de itt van, meg lehet nézni! Valahogy így vagyok ezzel az örök- séggel. Sztehlo Gábor elkeseredett, amikor megtudta, hogy az ő egyko- ri „élő” népfőiskolájából „halott” múzeumot csináltak. Reménységem, hogy a múlt ránk hagyott örökségei között az ő szellemisége ma is üze- net az ide betérők számára.

A múzeum szeretettel várja látoga- toít gyülekezeti kirándulásra, élő néprajzóra, foglalkozásokra egy- aránt. Kedvcsinálónak érdemes megtekinteni a *www.tarcsavilag.hu* internetes oldalt, ahol számos – például a fontebb emlegetett idilli fa- lumúzeumi nyárestét megörökítő – fénykép és videó között tallózhat az érdeklődő.

■ KINYIK ANITA

Reménysziget

► **Reménység vasárnapján a budapest-fasori gyülekezet az ír-kelta lelkiség jegyében hirdetett programokat. A november 18-án 18 órakor kezdődött ifjúsági istentiszteleten dr. Varga Gyöngyi lelkész prédikált a templomban, előtte prof. Michael McAteer irodalomtörténész nyitotta meg Boda Zsuzsa észak-írországi fotókat felvonultató kiállítását a gyülekezeti teremben, az istentisztelet után pedig ugyanitt ír táncházban vehettek részt az érdeklődők. Az alábbiakban Varga Gyöngyi ifjúsági istentiszteleten elhangzott áhítata olvasható.**

Éire – smaragdsziget!
Láttam zord szikláidat, amint – évezredek óta már – az óceán hullámai fürösztik, neki-nekicsapódva büszke szirtjeidnek.
Láttam városaidat, ahol kanyargós utcák mentén színesre festett házak sorakoznak apró üzletekkel, kiskertekkel.
Láttam kikötőidet, az öblök ölelésében meghúzódó kis halászfalvakat.

ve, hiszen várt rá az a hajnal, s a legelső napsugár ébresztette...
Éreztem, amint arcomba fúj a szél, s néha erővel támad, és megtépázza az engedelmesen hajlongó fák lombjait.
Éreztem, amint lágy permetezésével fölfrissít az eső, és olykor sűrű függönye mögött eltűnik a táj.
Jártam az óriások gyalogútján, világitótornyok tövében, amelyek a

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Láttam ódon váraidat, régi monostorok romjait, magasba mutató szikár kőtornyokat. És éreztem az ősi imák erejét, hiszen itt egykor társaid hívott magának a Lélek: közösséget teremtett az élő Krisztusban.
Láttam gyönyörű kőkereszteket: a Megfeszített testét kanyargós indákkal fonta, ölelte körül a sarjádó élet. Ő nem maradhatott odaszögez-

legtávolibb pontot jelzik az utazóknak: a világ egyik titokzatos végét...
Láttam magányos, szalmatetős kunyhókat, színesre mázolt ajtókkal, ablakkeretekkel.
Láttam barátságosan hívogató „ivókat”, ahonnan táncra hívó muzsika szűrődött ki.
Láttam kietlen pusztaságokat és szomorú gyártelepeket.

Láttam falakat, amelyek emberek, hitek között magasodtak, és itt-ott ma is állnak – a múlt nehéz örökségeként.

Láttam emberek arcát. S az arcon fáradtságot, félelmet, de örömet és reményt is.

Láttam bárányokat, amint fehér pamacsokként lepik el a lankás domboldalakat.

Magamba szippantottam a mezők illatát. És a tekintetemmel próbáltam befogadni azt a csodálatos zöld szépséget: a smaragdszínű fűszálak üdeségét, amely a reményről beszél nekem – azóta is. Nem felejttem el.

Zöld sziget: egy világ, amely a mégis jelenvaló, mégis kibontakozó életről üzen. Arról a reménységről, amely holnap is megtart minket, és amelynek alapja a tőle jövő erős szeretet.

A zöld a Szentlélek színe: régi kódexekben, ikonokon így festik le őt. Ez a zöld a mindent átjáró, megmozgató, a minket felüdítő, életre serkentő Lélek színe.

A Szentlélek zöld reménypalástja borul ránk, hogy megéljük, igazán megélhessük az életünket. S hogy társai lehessünk egymásnak: „Lélekbarátok” ahogyan az ősi kelta szó üzeni: „Anam Cara”.

A másik ember arcán lassanként felismerjük az élő Krisztus lényét: szomorú vonásaiban az ő fájdalmát, könnyeiben az ő könnyeit, a ránk mosolygó emberarcon az ő örömet...
Anam Cara: a Lélek társ. Velünk van úttalan utakon, nehéz próbák között és tágas tereken. Velünk van lélegzetünkben, imánkban, dalunkban, örömünkben. Velünk van, amikor fölfedezzük a szeretet csöndes valóságát, és amikor a teremtet világot látva csodára nyílik a szemünk.

Velünk van áldásaival, hogy reménységben éljünk, erős reményben – amely holnap is megtart bennünket.

Lágyan hulljanak az esőcseppek homlokodra. Szelíd szellő frissíte lelkedet. Napsugár ragyogja be szívedet. A nap terhei könnyedén nyugodjanak rajtad. És takarjon be Isten téged szeretetének köpenyével! *(Ír áldás.)*

ról prófétaáltak, akkor számunkra teljesen érdektelen, miféle korszakról, mert mi nem földi királyságokat várunk.

Sokan a testvérek közül is félreértik, amikor Jézus az idők jeleiről beszél: „...azt halljátok, hogy a déli szél fúj, azt mondjátok, hogy hőség jön; és úgy lesz.” (Lk 12,55) Csakhogy ezt nem a modern kor emberének üzenté, hanem annak a képmutató sokaságnak szánta, amely nem ismerte fel a maga idején az Isten Fiát (vö. Jn 1,10).

Amikor pedig a nagy nyomorúságról beszél, amikor „az egek tartóerő megrendülnek”, nem lehet tudni pontosan, melyik napra gondol (Lk 21,23.26). Mert azt a napot „senki sem tudja, sem az angyalok az égben, sem a Fiú, hanem csak az Atya” (Mk 13,32). Márpedig ha még maga a Fiú sem tudja, akkor nyilvánvaló, hogy nem tudhatja senki sem.

Összegezve mindezt, az a lényeg, hogy ne is gondoljunk többé arra, miként végződik 2012. Inkább „legyünk józanok, vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját, és mint sisakot, az üdvösség reménységét” (1Thessz 5,8). Hogy egyikünket se érje felkészületlenül az a nap – bármelyik legyen is az.

■ ANDRISKA JÁNOS

ÁPRILY LAJOS

November [II]

1

Még fény ölel, remegő sugarak.
De szél jár és levelek hullanak.
El ne seperje innen senkise:
A teraszunk őszi poézise.

2

Hív a pirók. Egyhangú, bús a dal.
November hangja. Vajon hova csal?
Egy mélabús meseországba tán,
ahol ezer pirók süvölt a fán.

3

Hosszúra nyúlt az út, anyám,
sok volt a seb, s a béke késett.
S ma mégis, mégis köszönöm
világra szülő szenvedésed.

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Legyen derekatok felővezve és lámpásokat meggyújtva.” (Lk 12,35)

Szentháromság ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az örökkévalóság képét tárják eléink. Mi az egyházi év végén (is!) az örök élet fejedelmét várjuk, aki mindent újjáteremt: „*Mert én új eget és új földet teremtek... Ezért örvendeztek és vigadjatok mindörökké...*” (Ézs 65,17–18) „A bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,21; LK) Jézus szerint: „...*hasonló lesz a mennyek országa a tíz szűzhöz, akik fogták lámpásukat, és kimentek a vőlegény fogadására. (...) és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Azután bezárták az ajtót. (...) Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!*” (Mt 25,1.10.13) Dr. Luther szerint övét „dicsőségben örök életre viszi a győzedelmes Krisztus. Ezért ez a nap, az új ember, az új ég s föld kinyilatkoztatásának napja, örömmünne az egyház számára, melyre sóvárogva vár az Isten népe.” „Hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezhetünk.” (GyLK 760,4) János látta, hallotta, amint a trónuson ülő ezt mondta: „*Íme, újjáteremtek mindent... Megtörtént! Én vagyok az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég... Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak, az pedig fiam lesz.*” (Jel 21,5–7) Az Isten embere nem mehetett be az ígéret földjére (lásd 4Móz 20,12). „*Ott halt meg Mózes, az Úr szolgája...*, az Úr akarata szerint. És eltemette őt a völgyben...” (5Móz 34,5–6) Péter bátorítja Isten gyermekeit, reménykedjenek kegyelmében, és: „*Szentek legyetek, mert én szent vagyok.*” A Bárány vérén váltattunk meg, akit feltámasztott és megdicsőített az Atya, „*hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen.*” (1Pt 1,16.21) Isten munkatársai mind ugyanarra a meglévő alapra építenek mindenkor, „*amely a Jézus Krisztus.*” S az ítélet napján „*mindenkinek a munkája nyilvánvalóvá lesz; és hogy kinek mit ér a munkája.*” (1Kor 3,11.13) Akié kiállta a tűzpróbát, az jutalmat kap. Jézus érdeméért igazulunk meg, s kegyelemből, hit által nyerünk üdvösséget; ezt a titkot kell szólnunk, mert a christianusok misszionáriusok. De hogyan? Pál szerint kitartó imádsággal, bölcs magatartással, kedvező alkalmak jó felhasználásával; és: „*Beszédek legyen mindenkor kedves, sóval fűszerezett...*” (Kol 4,6) A Jézus halálát követő jelek – „*a templom kárpitja... kettéhasadt... és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste*” – és az Úr Jézus feltámadása is mind az örökkévalóság előképei. A pogányok is hitvallást tesznek róla: „*Bizony, Isten Fia volt ez!*” (Mt 27,51.52.54) Tanítványai közül elsőként András adta tovább ezt az örömhírt: „*Megtaláltuk a Messiást...*” (Jn 1,41) Névünnepe az egyházi év határán áll, neve a mennyei Jeruzsálemben is ott ragyog: „*A város falának tizenkét alapköve volt, és azokon a Bárány tizenkét apostolának tizenkét neve.*” S az örök város lakói „*csak azok, akik be vannak írva a Bárány életkönyvébe.*” (Jel 21,14.27) Az örökkévalóság temploma és fényforrása is a mindenható Isten és a Bárány. „Kik itt neved dicsérik..., / Örök életre nékik / Hajlékod nyitva áll.” (EÉ 514,4)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Győztesen élni!

Szerintem nincs olyan ember, aki ne akarna sikeres lenni: jól megírni egy dolgozatot, letenni egy nyelvvizsgát, bejutni egy jó egyetemre, megszerezni egy jól fizető állást. Szeretünk nyerni. De amikor tele van a keresztény szótár olyan fontos és az emberre igaz kifejezésekkel, mint *bűn, kísértés, vétek, bukás*, akkor mondhatjuk-e azt, hogy a keresztény ember lehet sikeres, lehet győztes? Használhatunk-e olyan szavakat a keresztény életvitellel és gondolkodással kapcsolatban, mint *profit, nyereség, haszon, jutalom, siker, győzelem*? Miért ne? Maga Jézus él velük!

Örök élet vasárnapja van, az utolsó vasárnap az egyházi évben. Az istentiszteleten a prédikációban a talentumokról szóló példázatot (Máté 25,14–30) fogod hallani, amely az utolsó idők utolsó nagy eseményéről szól, arról, hogy az Isten vizsgát tart az emberek fölött, és mindenkinek elé kell állnia, és mindenkinek számot kell adnia életéről, tetteiről, a dolgokhoz való hozzáállásáról, a mentalitásáról, kitartásáról, találékonyságáról, hűségéről, hitéről.

Isten rád bíz valamit ebben a világban. Ad neked hozzá talentumot, belső értékeket, igen sokat érő tulajdonságokat. (Egy talentum = 43,65 kg arany, hozzávetőlegesen félmilliárd forint!) A sikeres, győztes élet első lépése az, hogy fedezd föl ezeket magadban. Lásd meg, mire teremtett téged Isten, mit bízott rád, mit álmódott meg benned. Ne nézd le magad, ne kicsinyeld magad, ne ásd el azt, amit kaptál, mert akkor csak arról tudsz majd számot adni, hogy féltél, rettegtél élni azzal a kevésnek tűnő, mégis hatalmas kincssel, aki te vagy.

A második lépés, hogy kezd el használni a kapott kincset. ÉlJ vele, szerezzon hasznot ez a képesség, adottság neked, embertársaidnak, csalárodnak, barátaidnak, iskoládnak, en-

nek az országnak, az emberiségnek, végső soron Istennek. És tedd ezt úgy, hogy ne felejtse el, hogy nem a tiéd, hanem kaptad. Ezért mutass a talentumok használatakor Istenre. Adj hálát neki, hogy ilyennek teremtett. Amikor élsz a talentumaiddal, és kamatoztatod őket az emberek szívében, akkor ne csak téged lássanak, hanem Isten kudarcokat, bünt, diszharmóniát legyőző szeretetét. Mert attól lesz győztes az életünk, hogy Isten szeretete teret nyer bennünk és rajtunk keresztül többi embertársunk életében.

A harmadik lépést Isten teszi meg. Neked adja a győztesnek járó elismerést, jutalmat. Az ünnepi lakoma nem csupán egy érettségi bankett, nem lakodalom, nem egyhetes álomüdülés, hanem az Istennel való életközösség szimbóluma.

Aki mer, az nyer. Aki mer bízni Istenben, és ezért a magában lévő kincseket is meri használni Istenért, az nyer. Megnyeri a sikeres életet, és elnyeri az örök életet.

■ FARKAS SÁNDOR

Névjegy:
Farkas Sándor
2000-ben szenteltek lel-késszé Kiskőrösön, ahol segédlelkészi éveimet töltöttem. 2004 és 2010 között Vas megyében, Ór-magyarósdon szolgáltam.

2012 szeptemberétől a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola gimnáziumi iskolalelkésze vagyok. Jézust, Isten szeretetét, következetességét és felénk való elköteleződését igyekszem megismertetni és megélni családommal, diákjaimmal, a hozzám fordulókkal.

OSZTOZÓ

Futball-láz

Jeles napokból nincs hiány, majd' minden napra jut egy-néhány kerek évforduló, emlék-ünnep... November 25-e például a magyar labdarúgás napja is. 1953-ban ugyanis a legendás magyar aranycsapat ezen a napon győzte le 6 : 3 arányban a londoni Wembley-stadionban a hazai pályán akkor már kilencven éve veretlen angol válogatottat.

Az évszázad mérkőzését a hasonló címet viselő, 2008-ban megjelent DVD-n te is visszanezheted. A BBC által rögzített meccs legnagyobb része élvezhető minőségű – a Magyar Televízió negyvenhárom év késéssel vetítette először a találkozóról készített felvételt –, *Szepesi Györgynek* egykor a Magyar Rádióban elhangzott élő kommentárja pedig ma is friss, szakszerű, magával ragadó.

Az aranycsapat veretlensége idején (1950. május 14. és 1954. július 4. között) csupán négy alkalommal futott ki a pályára a legendás összeállításban – *Grosics Gyula, Buzánszky Jenő, Lóránt Gyula, Lantos Mihály, Bozsik József, Zakariás József, Budai II. László, Kocsis Sándor, Hidegkuti Nándor, Puskás Ferenc, Czibor Zoltán* –, és egyetlen alkalommal sem játszott a végig csere nélkül a mérkőzést.

A londoni derbi visszavágóján, 1954. május 23-án a bu-

dapesti Népstadionban is változtatott egy poszton *Sebes Gusztáv* szövetségi kapitány, de Puskásék így is leiskolázták a szigetországi válogatottat. Ahogy akkor emlegették: az angolok egy hétre jöttek, és 7 : 1-re mentek...

A nemzeti tizenegyek aznap több mint kilencvenezren szurkoltak a helyszínen, de a jegyigénylők száma elérte az egymilliót! *Fenyő Miklós* és *Tasnádi István Aranycsapat* című kétfelvonásos musicaljé-

Reklámmozdony üzembe helyezésével ünnepelte a MÁV 2011. november 25-én „az évszázad mérkőzésének” 58. évfordulóját. Az aranycsapatra emlékező tízes Taurusról modell is készült.

nek nyitóképében ugyanez a lelátó egy válogatott labdarúgó-mérkőzésen kong az ürességtől.

2006-ot írunk. A játékoski-futó mellett, a legendás H szektorban csupán három el-szánt öregember üldögél. Pontosan ott, ahol 1954-ben a híres meccsen, amikor még fiatalok voltak, szerelmeseik, és azt hitték, hogy még azon a

nyáron világbajnokok leszünk. Azóta eltelt jó ötven év. A fiatalság elmúlt, a szerelem elmúlt, a magyar foci meg...

A három barát rendületlenül hiszi, hogy a sok veszteségért az élet egyszer még kárpótolást ad nekik. Az emlékezés visszaröptíti őket '54-be, hogy az egymásba kapcsolódó anekdoták segítségével újraéljék kamaszkoruk legszebb nyarat és telét. Megelevenedik az egykori Palatinus strand, egy korabeli fodrászüzlet, a

Szent István parki jégpálya, sok grundfoci, csajozás és házibuli.

A *Made in Hungária* alkotóinak darabját a Győri Nemzeti Színházban november 25-én és december 28-án láthatod, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház pedig december 21-én és 22-én tűzi műsorra legközelebb.

■ JUDIT

„Sportolás közben önfeledten mutatjuk meg személyiségünket”

Beszélgetés Scheidler Gézával a felelősség súlyáról és a közös tevékenység öröméről

► **A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium testnevelés-munkaközösségének vezetője szerint a sportolás remek lehetőség szabad időnk tartalommal való megtöltésére, mi több: élvezetes megtöltésére. Mert mozogni Scheidler Géza szerint is jó dolog. Hogy egyéni sportot űzzünk-e, vagy a csapatsportágak valamelyikét részesítsük előnyben, az habitusunktól is függ. A november 11-i EvÉlet ifjúsági oldalán a tanár úr kollégája, Ferenczi Imre az előbbi szépségeit ecsetelte; most Scheidler Géza néhány csapatban űzhető labdajátékhoz csinál kedvet.**

– *Mielőtt konkrétan a labdajátékokról beszélnénk, szeretném, ha jellemezné általában a csapatsportokat.*

– A csapatsport elsődleges szerepe, hogy alkalmazkodásra nevel. Az egyéni elképzeléseket alá kell rendelni a közösség együttes tevékenységének. Ugyanakkor a felelősség megoszlék, ahogy a csapatban elért sikerekben és kudarcokban is osztoznunk kell. Míg az egyéni versenyben kevés kifogást emelhetünk, addig egy csapatsportágban könnyebben találunk valamilyen kedvezőtlen külső körülményt. A 19. század végére az iparosodás, a városiasodás következményeként olyan helyzet alakult ki, hogy sok embernek kellett viszonylag kis helyen együtt élnie. Az együttélés velejárója volt az egymásrautaltság és az egymással szembeni versengés is. A csapatsport tulajdonképpen ennek a társadalmi helyzetnek a leképezése.

– *A csapatsportágak közül a labdajátékok a legnépszerűbbek.*

– Így van. A 20. század elején egyre népszerűbbé váló labdajátékok sajátos lehetőséget biztosítanak egy ideális társadalom modellezésére: a szabályok átláthatók, a játékra kijelölt területen belül mindenki egyenlő esélyekkel és lehetőségekkel indul; a játék közben feloldódnak az olykor erőteljes társadalmi igazságtalanságok és a reménytelenség. A labda szimbólum is – mint tökéletes geometriai forma az esélyegyenlőség, a lehetőség és a remény jelképe.

– *Nem tévedek nagyot, ha a labdajátékok közül a focit teszem az első helyre?*

– Nem. Az olimpiai játékok nézettségét a labdarúgó-világbajnokságoké követi. Rengeget igazolt versenyző van szerte a világon. A foci népszerűségének egyik oka végtelemül egyszerű szabályrendszere, illetve minimális sport-szerigénye. Kis túlzással: aki megbirkózik a les szabályával, az gyakorlatilag szakértőnek mondható. A modern szabályokat egyébként a 19. században dolgozták ki, amikor a rögbi elvált a futballtól.

Vonzó a játék a nézőknek is, hisz a nagy játéktéren könnyen átláthatók, jól követhetők az események. A meccs alatt kiszámíthatatlan a gólszerzés, még az utolsó másodpercben is változhat az eredmény, ez pedig végig feszültséget, állandó izgalmat okoz.

A játékosoknak a nagy távolság miatt remek állóképességre van szükségük. Jó technikákkal brillírozhatnak, látványossá tehetik a játékukat. Baráti társaságok leggyakrabban futballcsapatot alkotva sportolnak, a gyerekek szinte maguktól kezdik el játszani a focit.

– *A sikerességet tekintve viszont jelenleg – legalábbis hazánkban – a kézilabda megelőzi a labdarúgást.*

– A kézilabda a sikeressége miatt szintén nagyon népszerű. Ez a sportág sem igényel sok sportszert, de a szabályai bonyolultabbak a futballénál, gondoljunk csak a lépésszabályra, a szabaddobásra, a hetesre, a belemenésre... Igazán csak azok tudják élvezni, akik mindezeket a szabályokat ismerik, és kiigazodnak bennük. Kisebb területen játszszák, kevésbé átlátható a játéktér, a játékosok a kapu előterében tömörülnek, itt kell megoldaniuk a taktikai feladatokat.

Kemény sport, test test ellen harcol. Folyamatosan hol támadni, hol védekezni kell, nagyon mozgalmas, és viszonylag sok gól születik egy meccs alatt. Kevés az üressérat, kitűnő állóképességet követel e sport. Remek alkalom nyílik a határozott, ugyanakkor fair érdekérvényesítésre. Ez pedig a „való” életbe is átültethető.

– *Nagyon férfias sport.*

– És micsoda női válogatot-tunk van! A versenysportot abbahagyó hölgyek legtöbbször nem tud elszakadni a kézilabdától – ahogy a férfiak sem –, a család és a munka mellett számos csapatocska verődik össze heti egy-két alkalommal a sportszarnokokban. Hiányzik a mozgás és a közösségi lét. Néha ez utóbbi még fontosabb is: találkozni a *sporikkal*.

– *Érdekes, hogy jó eséllyel megjósolható, később milyen hivatást választ egy focista, és milyen egy kosárlabdázó. Ez ennyire törvényszerű lenne?*

– A kosárlabdáról még nem beszélünk, nézzük meg akkor most ezt. E játék a személyiségnek elsősorban azt a területét veszi igénybe, ahol gyorsan kell dönteni, méghozzá összetett megfelelési szempontok alapján. Az előbb említett kézilabdáénál is bonyolultabb a szabályrendszere: pontozás, időkorlátok, lépésszabály és a többi. Ebben a játékban a legnehezebb a pontszerzés, hisz felülről kisméretű „kapuba” kell bejuttatni a

labdát. A tanulás fázisában lassan jönnek a sikerélmények, kitartónak kell lenni.

Ebből következik, hogy aki az élet olyan területén szeretne tevékenykedni, ahol sok szabály, kötöttség van, kedvező szimulációs helyzetet talál ebben a játékban. Mik is ezek a szakmák? Jogász, orvos, pénzügyi, gazdasági szakemberek, számítástechnikával foglalkozók, hivatalnokok. Közülük kikapcsolódásként is sokan választják ezt a sportot. Persze az sem árt, ha egyéb adottságuk, például a magas-ságuk is megvan hozzá...

– *Kollégája kiemelte, milyen fontos, hogy ügyeljünk a bal-esetek megelőzésére, és rámutatott, milyen fontos a megfelelő öltözk.*

– Az egy-másfél óras meccsek a teljes szervezetet terhelik. Nem szabad elfelejteni, hogy az életkor előrehaladtával az ízületek és izmok veszítenek erejükből, rugalmasságukból. Egyre fontosabbá válik a fokozatos bemelegítés. Persze ezt tehetjük az adott sportág mozgásanyagával is: kapura lövésekkel, dobásokkal, labdavezetésekkel, kontrollált irányváltoztatásokkal. A lényeg, hogy az adott maximális mozdulatsebességet fokozatosan érjük el – legalább tíz percet szánjunk erre.

A ruházattal kapcsolatban pedig legjobb a rugalmas sportmez, amely semmilyen helyzetben nem akadályoz bennünket. Érdemes odafigyelni a színösszetételre; egy tarkabarka csapat idővel bal-eset- és hibaforrás is lehet. Ahogy Imre is hangsúlyozta, még ennél is alapvetőbb a jó lábbeli.

– *Tanárr úr, Ön akkor a csapatsportok mellett teszi le a voksát?*

– A csapatjátékok remek alkalmat adnak a társas, közösségi együttlélhez. A játék során egyaránt lehetőség nyílik az egyéni képességek kibontakoztatására és az együttműködés gyakorlására. A személyiség a cselekvésben nyilvánul meg a legjobban, és a cselekvés során befolyásolható a leginkább; természetesen ez igaz az egyéni sportokra is. Az, hogy melyiket, melyikeket űzzük, függ az adott iskola lehetőségeitől, később pedig egyéb összetevőktől – többek között lakóhelyünkön a sportlétesítmények meglététől, nagyságától, felszereltségétől. Az a lényeg, hogy minél tovább sportoljunk, mozogjunk. Ha mindig a képességeinknek megfelelő mozgásformát választjuk, akkor egészségünk megőrzése mellett komoly örömforrást biztosítunk önmagunknak és esetlegesen sporttársainknak is.

■ V. GÁNSZLER BEÁTA

Sportolj te is legalább heti 3 × 1 órát! Első lépés: sportolnijo.hu.

»NEM A VILÁGON HASZNÁLATOS GAZDAG LITURGIAI FORMÁK VESZÉLYEZTETIK HITVALLÁSOS EGYHÁZUNK EGYSÉGÉT!«

Álljunk meg egy szóra!

Grétsy László *Álljunk meg egy szóra!* címmű, népszerű műsora éveken át futott a Magyar Televízióban. Az adásokban a nyelvészprofesszor egy-egy hibás feliratról vagy éppen rosszul fogalmazott mondatból kiindulva adott nyelvhasználati tanácsokat. Egyházunkban sem árt néha megállni egy szóra és elmerengeni közösen a dolgokon.

Néhány hete *D. dr. Harmati Béla* püspök úr leírta vívódásait az *Evangelikus Élet* hasábjain, és ezzel vitát indított a liturgikus öltözetek kapcsán. *Tubán József* lelkész úr október 7-i reflexiójának karcosságát megértem, hisz – megvallom őszintén – magam is zavarónak tartom, hogy egyházunkban a liturgikus mozgalom magyarhoni képviselőit újra és újra pellengérre állítják. Halljuk és olvassuk, hogy „néhányan” akarattuk ráröjtötték a gyülekezetre, az egységet bomlasztják, római katolikus hatás alá kerültek, liturgikus szubkultúrát képviselnek, magas egyházi formákat erőltetnek, stb.

Szemerei János püspök úrnak a november 4-i *EvÉletben* közölt sorai ki-mondottan fájtak, mert őszintén reméltem, hogy a püspökválasztási procedura végével addigi, a liturgikus megújulással szembeni harcos attitűdje elegánsan megváltozik. Mindenesetre egyházvezetői szinten is elgondolkodtató tény, hogy éppen a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület több jelentős gyülekezetének presbitériuma döntött a liturgikus reform mellett.

Szemerei püspök mostani írásában sem kap egyházunk népe világos választ arra a kérdésre – Tubán József is joggal feszegeti a témát –, hogy miért csak kivonatolva használták és használják gyülekezeteink többségében az énekeskönyvet és a Pröhle-féle *Agendát*. Joggal gondolhatjuk, hogy az *Evangelikus énekeskönyv* és a „régí Agenda” szerkesztői nem azzal a célzattal döntöttek annak idején e gazdag anyag mellett, mert az oldalszámot akarták növelni, vagy a római egyház akoljába akarták volna terelni egyházunk népet.

Miért nem valljuk meg végre közös bűnbánattal, hogy az elmúlt harminc-negyven év püspöki, lelkészi, kántori gyakorlatának következménye egyházunk mai liturgikus közállapota? Meggyőződéssel állítom, hogy ha e rendek gyakorlatba való átültetése jobban és szélesebb körben megtörtént volna, akkor az új liturgikus könyv bevezetése – a liturgikus viseletekkel együtt – csak finomhangolásnak számítana gyülekezeteinkben. Ezt az adósságot nem lehet örökös kompenzációval és olcsó hangulatkeltéssel rendezni!

Istennek hála, az elmúlt hat évben számos helyen megfordulhattam európai evangelikus gyülekezetekben és konferenciákon. Nem kívánom Skandináviát kiemelni, mert már hallom az ellenzők kórusának hangját: ott nem volt ellenreformáció, stb. stb. Igaz, de azért mégis furcsállom, hogy például termékeny finn egyházi kapcsolataink hatása a liturgia területén alig látszik. A Tamás-mise üde kivételnek számít, bár ennek missziói és liturgikai mozgalommá érése egyházunkban még várta magát.

Nemrég népes delegáció járt Bajorországban, hogy együtt ünnepeljük a német–magyar testvérkapcsolat hivatalossá válásának huszadik évfordulóját. A záró istentiszteleten megtöltöttük a nürnbergi St. Sebald-templomot. Az ünnepélyes istentisztelet liturgikai szempontból hasonlított liturgikus könyvünk egyszerűbb formáihoz, vagyis így is jóval gazdagabb volt egy átlagos magyarországi evangelikus istentiszteletnél.

Az élet úgy hozta, hogy előző nap szálláshelyünkön, Neuendettelsauban többedmagammal a diakónia templomába tértünk be. A Mihály-testvérek ünnepi istentiszteletüket tartották, a bajor püspök prédikált. A Mihály-testvérek ünnepe magas színvonalú liturgikus kultúráról és igényességről tanúskodott: alában szolgáló lelkészek, gregorián zsoltározás, kiváló igehirdetés és úrvacsoraosztás, emelkedettség jellemezte.

Egy nappal később ugyanez a püspök (*dr. Heinrich Bedford-Strohm*) a magyar–bajor istentiszteleten szolgált, ahol az öltözetek tekintetében a fekete talár volt meghatározó.

Kit zavar ez ma Bajorországban? Kinek jut eszébe ennek nyomán az albát viselőket bomlasztónak és az egység megbontóinak kikiáltani? Hangsúlyozom, hogy a többségi római katolikus Bajorországban vagyunk! Csak óvatosan tehát az ítélkezéssel! Ha a finnek-től nem is, de legalább a bajoroktól tanuljunk valamit!

Magyarhoni evangelikus egyházunk diaszpórahelyzetben él, s ennek talán az egyik legnagyobb veszélye a provinciális gondolkodásmód. Ha körbetekintünk Kelet-Európa evangelikus egyházaiban, láthatjuk, hogy mindenki keresi önmagát a liturgia területén is, de olyan minőségű teológiai munkát még sehol nem tettek le az asztalra, mint Magyarországon. Na persze nálunk volt miből meríteni – *Huszár Gál, Bornemisza Péter, Raffay Sándor, Jánossy Lajos, id. Itt-zés Mihály, Schulek Tibor, Pröhle Károly* és mások!

Miért nem vagyunk erre inkább büszkéek, és miért nem képviseljük ezt lelkesen a hazai protestáns családon belül is? A magyar reformátusság progresszív része is érzi, hogy valamit tennie kell az istentiszteleti élet területén, ahogy erre a világ reformátusai között már számos példát találunk.

Persze ha egy inga túlzottan kileng az egyik irányba, akkor hosszabb az út vissza, a középpont felé. A hollandiai evangelikusok kis serege nem félt felvállalni, amikor jogilag egyesültek református testvéreikkel: segíteni akarunk protestáns testvéreinknek a gazdagodás útjára lépni.

A liturgiába zárkózás kétségtelenül lehet tünet is az egyház életében, ami gyakorta az önazonosság-keresés és a kompenzáls jele, vagy egyszerűen protestálás a protestáns egyházakban eluralkodó lelki sivárság és igénytelenség ellen. Magyarországon a liturgikus mozgalom szerves fejlődés része, amely gyülekezeteink életének gazdagítását szolgálja. Meg kell értenünk és újra kell gondolnunk az istentisztelet teológiáját! Erre éppen reformátori örökségünk kötelez, az ökumenikus dimenzióról nem is beszélve.

A mostani vitát az öltözetek váltották ki. Igen, ezen a területen valóban rendet kell tenni! Ez persze nem *talár (Luther-kabát) kontra alba* kérdése, hanem kezdődik a liturgikus magatartással, a papi civil formáival, a püspöki kereszt viselésének szabályaival, a stólák szimbolikájával, a magyar hagyományban már korábban elterjedt, talárszerű, de öltöny formájú viselet felelevenítésével, újszerű viseletek tervezésével kórustagoknak és lektoroknak, majdani diakónusoknak, női lelkészeknek, konfirmandusoknak, akár az ezüst esperesi kereszt bevezetésével bezárólag. Mindez fontos és teológiai szempontból végiggondolandó feladat, amely egyházi textilművésztünknek is új lendületet adhat. Most már ideje ilyen dolgokról is beszélni!

Álljunk meg tehát egy szóra, és lássuk be végre: *Nem a világon használatos gazdag evangelikus liturgiai formák veszélyeztetik hitvallásos egyházunk egységét! Az egységet számos más aggasztó tény és jelenség veszélyezteti, amelyekről alig esik szó egyházunk fórumain.* Ne féljünk a liturgikus élet gazdagodásától, hanem dolgozzunk és tanuljunk bátran! Nemzedékünk esélye és kötelessége, hogy megteremtse a teológiai értelemben koherens evangelikus istentisztelet kereteit. Munka van elég, ne tétovázzunk, amíg időnk van!

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY lelkész (Szombathely)

Dolgos egyházkerületi közgyűlés

Tanácskoztak a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület küldöttei

► A szeptemberben Kőszegen megrendezett alakuló közgyűlés után az elmúlt hét szombatján immáron rendes őszi tanácskozásukra gyülekeztek a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület székházában a kerület közgyűlési küldöttei.

Dr. Percze Sándor győr-ménfőcsanak-i lelkész nyitóáhitata után egyházkerületi tisztviselők és bizottsági tagok eskütétele következett: azoké, akiket a szeptemberi alakuló közgyűlésen választottak meg, de akkor nem voltak jelen, így esküt sem tudtak tenni.

Az ünnepi aktust követően a közgyűlés jelölteket állított a felsőbb egyházkormányzati testületekbe, az országos munkaági bizottságokba.

A hosszadalmas jelölési procedu-

mény, ünnepség részese volt, és az egyházmegyéek elnökségeivel, lelkészi karával is találkozni tudott.

A beszámoló után Szemerei János tájékoztatta a közgyűlés tagjait az egyházkerületi honlap helyzetéről. A grémium határozatban rögzítette, hogy a kerületben történt eseményekről beszámoló anyagoknak először az egyházkerület honlapjára kell felkerülniük, csak ezután kaphatnak nyilvánosságot más internetes felületeken. A régebb óta szünetelő egyház-

A közgyűlés munka közben

rát az egyházkerület elnökségének beszámolóit követték. *Szemerei János* püspök az alakuló közgyűlés óta eltelt időszak munkájáról számolt be. Beszélt a választásokról, és reményét fejezte ki, hogy ezek lezárásával nyugodtabb, építkező időszak kezdődhet az egyházkerületben; erre nagy szükség lenne, mert nehéz helyzetben sok munka vár a szolgálattevőkre. Jelentésében a püspök kitért a kerület lelkészi ellátottságára, és elmondta, hogy november elsejével az osztrák határon átnyúló ifjúsági munka indul a burgenlandi szuperintendens támogatásával.

A püspök elnöktársa, *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő beiktatása augusztus 26-án volt, így ő az elmúlt három hónapot értékelte jelentésében. Ez idő alatt mintegy hatezer kilométert autózott, sok gyülekezetben megfordult, sok örömteli ese-

kerületi lap, a *Dunántúli Harangszó* kapcsán elhangzott, hogy a tavaszi közgyűlésre költségszámítást kell készíteni az újság újrarendítésére vonatkozóan, illetve felmérést kell elvégezni azzal kapcsolatban, hogy milyen olvasói igény mutatkozik a gyülekezetekben a tervek szerint negyedévente megjelenő újság iránt.

A tájékoztató végén *Adámi Mária* püspöki asszisztens bejelentette, hogy decemberben – hasonlóan a múlt évhez – *Dunántúli krónika* címmel megjelenik egy tetszetős kiadvány, amely összefoglalja mindazt, ami az egyházkerületben ebben az esztendőben történt, de a választásokra tekintettel egyfajta adattárként is fog szolgálni.

Az egyházkerületi közgyűlés a jövő évi programok véglegesítésével zárta munkáját.

■ KISS MIKLÓS

KIRÁNDULÓ GYÜLEKEZETEK FIGYELMÉBE

Lenti vára

hasonlító – és valóban, az 1700-as évektől ekként szolgáló – épület lepusztultan és elhagyatottan várja sorsának jobbra fordulását.

A Zalaegerszegre vezető főút mentén fekvő, de a városközpontból gyalogosan akár pár perc alatt elérhető erődítést feltehetően a tatárjárást követően indult várépítési program részeként emelték. Felépültének dátuma és építetőjének személye ismeretlen. Első említése *IV. László* király idejéből, 1278-ból származik.

Tulajdonosai gyakran változtak. Védelmi szerepet, várurainak apróbb csatározásai után, a török idő-

ben kapott: az egyre északabbra húzódó végvárrendszer részévé vált. Pusztulása az oszmán hódítók távoztával, Habsburg-segítséggel következett be.

„Újrahasznosításakor” magtárrá történő átalakításakor megmaradt elemeit használták fel, melyek közül a legszembetűnőbb egykori bástyájának mostani sarokfunkciója. A pincében is a vár középkori részletei találhatók.

A külső védelmet szolgáló valamikori vízesárok napjainkban a helyi horgászok paradicsoma.

■ – REZSABEK –

Lenti a trianoni döntés következtében vált határtelepüléssé. A szocializmus első esztendeiben mindezt tovább súlyosbította, hogy ez az akkori aktuális mumus, a titói Jugoszlávia szomszédságát jelentette. Sok egyéb tényező együttes közrejátszása mellett leginkább ezek járultak hozzá évtizedes elszigetelődéséhez. Ahhoz, hogy az 1960–70-es évekre – kimondva, kimondatlanul, nem túl hízelgő módon – egyfajta „fegyencetep” volt Magyarország térképén.

Mindez azonban már a múlté. Az elmúlt években a térség vezető államának, az osztrák színvonalat közelítő Szlovéniának szomszédságában takaros városkává változott. Az egyetlen kivételt, a múlt egyetlen ránk vetülő sötét árnyát várának állapota jelenti. Itt még komoly áttörésre lenne szükség! Egy hatalmas magtárra

REZSABEK NÁNDOR FELVÉTELE

Ahogy az *EvÉlet* előző számában már olvashatták, 2013-ban az újság lapszámonként 275 forintba kerül. Az éves előfizetési díj 14 300 Ft, a féléves 7150 Ft, a negyedéves 3575 Ft, a ha-vi 1195 Ft lesz.

De hogy ne csak kellemetlen hírrel szolgáljunk: kiadónk emellett előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándék hónapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatói akciónk újbóli meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényszerülnének a lapelőfizetés lemondására. A részletekről alább olvashatnak.

Páratlan páros kedvezmény

Páratlan páros akciónk keretében továbbra is jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatja meg előfizetését, ha egy új előfizetőt toboroz az *Evangelikus Élet* olvasótáborába – ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Ha tudomása van arról, hogy gyülekezetében – ismerősei, barátai kö-

reben – valaki fontolgatja, hogy előfizet a lapra, hívja fel figyelmét akciós ajánlatunkra, és szövetkezzenek! Őnnel mindössze annyit kell tennie, hogy – mielőtt meghosszabbítja meglévő saját előfizetését (azaz díjbekérő levelünk kézhezvételét követően postán vagy banki átutalással befizeti az előfizetési díjat) – kapcsolatba lép az *Evangelikus Élet* szerkesztőségével, és megadja annak az új előfizetőnek a nevét és az elérhetőségét (postázási címét és esetleg a telefonszámát), aki az Ön közvetítésével készül megrendelni lapunkat.

S hogy milyen kedvezményekre számíthat?

Ha Ön negyedévvél hosszabbítja meg előfizetését, akkor további egy hónapig ingyen kapja újságunkat. Dönthet ennél nagyobb időtartamú hosszabbítás mellett is, ez esetben arányosan nő az „ajándék hónapok” száma: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész

éveshez pedig négy további hónap az ajándék. Az „ajándék hónapokat” természetesen akkor írjuk jóvá az Ön számára, amikor az Ön által megnevezett személy ténylegesen előfizetett az *Evangelikus Életre*. Lapunk új előfizetői szintén előfizetésük időtartamának függvényében kapják majd további egy, két, három vagy négy hónapra át ingyenesen az újságot.

Előfizetői támogatói akció

Tisztában vagyunk azzal, hogy bizonyára most is lesznek, akik nem tudják tovább vállalni az előfizetés terhét. Ezért – ahogyan az elmúlt években is tettük – szeretnénk segíteni nekik abban, hogy mégis tovább olvashassák a lapot.

Azt kérjük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, akkor az előfizetési díjnal nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára az előfize-

tési díj előteremtése nehézséget okoz. A támogatás befizetéséhez kérjenek munkatársunktól egy plusz csekk-szelvényt, vagy pedig a kiküldött csekken saját előfizetési díjukon felül az e célra szánt összeget is fizessék be. Ez utóbbi esetben a csekk (vagy az átutalás) *Közlemény* rovatába feltétlenül írják be, hogy „plusz előfizetői támogatás”, illetve ennek pontos összegét.

Várjuk azok jelentkezését is, akik anyagi okok miatt kényszerülnének a lap lemondására. Kérjük, egyértelműen jelezzék ezt számunkra, hogy a beérkezett támogatásokból segíteni tudjuk az előfizetésüket.

A tavaly novemberben is meghirdetett támogatói akciónk eredményeképpen 160 előfizetőtől kaptunk nagyobb összeget a szükségesnél; az összegyűlt támogatás 183 135 Ft volt. Ezúton is köszönjük ezt mindazoknak, akik fontosnak tartották, hogy támogatassák azokat az evangélikus test-

véreiket, akik csak így módon juthatnak rendszeresen hetilapunkhoz.

Ha a támogatási akcióval, a páratlan páros kedvezménnyel vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal szerkesztőségünk illetékes munkatársához, *Balla Mária*hoz, aki készséggel áll rendelkezésükre (e-mail: maria.balla@lutheran.hu). Az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195. Elektronikus leveleiket az elofizetes@evelet.hu címre küldhetik el.

Még mielőtt elfelejtenénk: azon előfizetők között, akik 2013. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes Evangélikus Élet-előfizetéssel rendelkeznek, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen vehet részt a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon pünkösdi hosszú hétvégéjén (2013. május 17. és 19. között), péntek vacsorától vasárnap ebédig!

■ KENDEH K. PÉTER,
a Luther Kiadó igazgatója

HIRDETÉS

**Felvétel a Deák Téri
Evangelikus Gimnáziumba**

A Deák Téri Evangelikus Gimnázium felvételt hirdet a 2013/2014-es tanévre nyolc- és négyosztályos tagozatára olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

Felhívjuk a jelentkezők figyelmét, hogy gimnáziumunk csatlakozott az egységes (központi) felvételi rendszerhez. Mindenkinek, aki nálunk szeretne tanulni, december 10-éig jelentkeznie kell a központi, általános tantervű írásbeli felvételi vizsgára.

A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressek fel az iskola honlapját (www.deakteri.hu) vagy a felvételi eljárásért felelős igazgatóhelyettest, *Victor Mónikát*.

HIRDETÉS

**Adventi
evangelizációs
sorozat**

A kispesti evangélikus gyülekezet szeretettel hív minden érdeklődőt adventi evangelizációs sorozatára.

Igehirdető: *Ittész István* nyugalmazott evangélikus lelkész. Az igehirdetés mellett előadást tartunk *Túrmezei Erzsébet* életéről.

A sorozat alkalmai november 30-án 18 órakor; december 1-jén 17 órakor; december 2-án 10 órakor és 17 órakor kezdődnek.

HIRDETÉS

Keresztyén adventi könyvvásár Budapesten

Szeretettel várnak minden érdeklődőt a szervezők és a részt vevő kiadók a december 7-én és 8-án (pénteken és szombaton) megrendezendő keresztyén adventi könyvvásárra, melynek helyszíne az előző évekhez hasonlóan a Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium (Budapest IX. ker., Kinizsi u. 1–7.). Nyitva tartás: pénteken 14-től 20 óráig, szombaton 9-től 17 óráig. Idén is ruhatár és büfé teszi kényelmesebbé a vásárlást.

Jöjjön el, látogassa meg a *Luther Kiadó* standját, és vásároljon 10–50% kedvezménnyel! Kérje regisztrációs lapunkat, hogy Ön is a *Luther Könyvklub* tagja lehessen, és saját kiadványainkból *állandó 20%-os kedvezményben* részesülhessen. Előrendelést december 3-ig tudunk felvenni a kiado@lutheran.hu címen.

Istentiszteleti rend • 2012. november 25.

*Szentháromság ünnepe után utolsó (örök élet) vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 2Pt 3,3–14; Ézs 65,17–25. Textus: Mt 25,14–30. Énekek: 493., 454.*

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidélusz Gábor; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv., emlékező istentisztelet) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) Thurnay Béla; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovácsné Sterczér Rita; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára. *Összeállította: BODA ZSUZSA.*

HIRDETÉS

Újra lesz ProChrist evangelizáció!

A *ProChrist* az evangelizációnak egy különös és modern formája, amely a legkorszerűbb technika felhasználásával juttatja el a Jézus Krisztusról szóló örömmüzenetet Európa számos országába.

2013. március 4. és 11. között műholdas élő közvetítés segítségével több száz gyülekezet kapcsolódhat be a németországi rendezvény nyolc alkalomból álló programjába. A különleges istentiszteletek magját *Ulrich Parzany* evangélikus lelkész hitébresztő igehirdetése alkotja, az egyes témákban való elmélyülést pedig profi színjátás és pantomim, különböző hagyományos zenei műfajok, valamint gospel- és dicsőítő énekek is elősegítik.

A magyar nyelven tolmácsolt evangelizáció közvetítését olyan gyülekezeteknek ajánljuk, amelyek fontosnak tartják a missziót, szeretnék közösségüket lelkileg megerősíteni és új lendülettel felfrissíteni gyülekezeti életüket.

Kapcsolódjon be gyülekezetével Európa legnagyobb istentiszteletébe, jelentkezzen a *prochrist.hu* internetes oldalon!

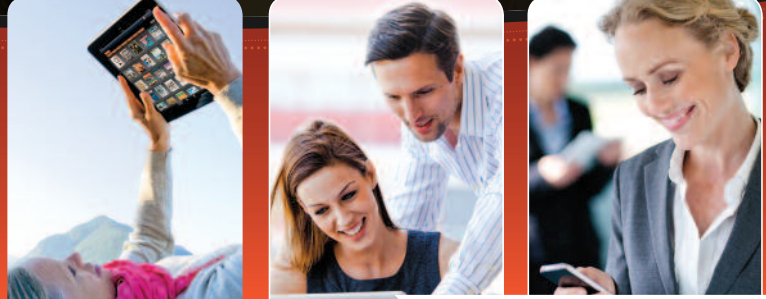

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

SZÜLETÉSNAP? NEVNAP? KARÁCSONY?
Lepje meg magát, családtagjait vagy barátait az Evangelikus Élet digitális előfizetésével!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Ha Tata, akkor vadlúd

► **Néhány hónappal ezelőtt e rovatban jelent meg interjú *Csonka Péterrel*, aki a tatai vadlúdkadalom megálmodója és fő-szervezője. Az *Európa-szerte egyedülálló rendezvényt november 24-én már tizenkettedik alkalommal rendezik meg. E sorok írója az alábbi kedvcsinálóval búcsúzik – majd’ két év után – az *Üzenet az Aratról* rovat-vezetői posztjától.***

A tatai Öreg-tó a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelmére létrehozott Ramsari egyezmény hatálya alá tartozik, és része az Európai Unió *Natura 2000* hálózataának is. Egyedülállóvá teszi a helyet az, hogy a félénknak ismert vadludak a város szívében, szinte testközelből láthatók, hiszen a tavat teljesen körülveszi a település.

Az a település, amelyet a vizek városának is neveznek, és amelyet a természet és a kultúra találkozása varázslatosá tesz. A rendezvény a vadludak ki- és behúzása mellett számtalan más programmal is várja az érdeklődőket: lesz kutyás és selymásműbemutató, csillagoségbolt-megfigyelés, előadások az év madaráról, az egerészölyvről, az év hullójéről, a lábatlan gyíkról, a parlagi sas védelméről és még sok más érdekes témáról. A rendezvény díszvendége ebben

az évben a harmincöt éves Bükk Nemzeti Park.

Az itt telelő vadludak Hollandia és Németország érintésével Skandináviából és Szibériából érkeznek. Az első csapatok szeptember végén, október elején jelennek meg, és márciusban indulnak vissza sarkvidéki fészkelőterületeikre.

Bár általában vadlúdvonulásról beszélünk, nem egyetlen vadlúdfaj figyelhető meg a tatai tavon. Az Öreg-tó igazi nevezetessége a vetési lúd, hiszen ez a lúdfaj tette nemzetközi jelentőségűvé ezt a helyet, amely az egyik legfontosabb telelőhelyének számít. Magyarországon a vetési lúd nem áll természetvédelmi oltalom alatt. Érdekessége, hogy monogám faj, párját egy életre választja, igen erősek a családi kötelékei. Nem áll védelem alatt a nagy lilik sem.

A nyári lúd, Európa legnagyobb természetű vadlúdjá viszont védett, hazánkban nem vadászható, természetvédelmi értéke ötvenezer forint. Magyarországon rendszeresen fészkel, Komárom-Esztergom megyében negyven-ötven párta tehető a fészkelő madarak száma. Hazai állománya lassan, de folyamatosan növekszik, ami a vadászati tilalommal, illetve fészkelőhelyeik fokozott védelmével magyarázható. A Tata környéki halastavakon két-háromszáz madár tartózkodik egész évben, a vonulási csúcspanban azonban ezerötszáz-

ÜZENET AZ ARATRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

ezerhétszáz is lehet. Érdekesség, hogy az Öreg-tavat kerülük; nagyobb, több száz egyedből álló csapattal itt ritkán lehet találkozni.

Igen ritkán szem elé kerülnek nagyon ritka fajok is, amelyek megjelenésére éveket is kell várni, felbukkanásuk tehát igazi eseménynek számít. Ezek közé tartozik a rövidcsőrű lúd, a kanadai lúd, a kis lilik, az apácalúd, az indiai lúd, az örvös lúd, a sarki lúd vagy a vörösnakú lúd.

A kis lilik és a vörösnakú lúd természetvédelmi szempontból kiemelt faj. A kis lilik napjainkra már szinte a kipusztulás szélére sodródott, globálisan veszélyeztetett faj, amely hazánkban is fokozott védelem alatt áll, természetvédelmi értéke egymillió forint. Az Öreg-tavon általában magányos példányai láthatók. Globálisan veszélyeztetett a vörösnakú lúd is, ennek csak kisebb csapatai vetődnek a Kárpát-medencébe.

Érdemes tehát felkeresni a tatai Öreg-tavat, és nemcsak a vadlúdkadalom idején, hiszen a madarak ki- és behúzását a hét bármelyik napján meg lehet figyelni. Aki viszont november 24-én látogat el oda, annak ismét nagyszerű élményben lesz része.

■ SÁNTA ANIKÓ

EVÉL&LEVÉL

Családi hétvége Balatonszárszón

Nem volt nehéz dolga *Tamásky Tamásnak* és *Tamásky Tamásné Zsókanak*, a zuglói gyülekezet lelkeszeinek, amikor a *Jelek és csodák* mottóval meghirdetett reménység vasárnapi családi hétvégére hívogattak résztvevőket. A már nyolcadik alkalommal megtartott kirándulásra hatvanöten jelentkeztek, így nemcsak megszálltuk, de csaknem meg is töltöttük a most a medrében visszahúzódott Balaton partjának közkedvelt lutheránus fészket.

Kint már sötét volt, mikor sorban befutottak a családok. Sokan régebből ismerték egymást, mások csak látásból. Nyolc óra is elmúlt, amikor megkezdődhetett a vacsora utáni program: vidám vetélkedőn hangolódhattunk rá az elkövetkezendő hétvégére. A pénteki naptól az összejövetel jelmondatát magyarázó áhítatot hallgatva búcsúztunk el.

Borús idővel indult a szombat, de ez sem szegte kedvét a vidám társaságnak. Tíz órakor elindultunk első állomásunkra, a somogytúri Kunffy Lajos Emlékmúzeumba; ezt abban a házban rendezték be, amelyben a múlt század ismert festője élt és alkotott.

A következő célpontunk Ecseny volt, ahol már várt bennünket *Köszeghyné Raczko Zsuzsanna* lelkes asszony és gyülekezetének kicsiny csapata. Az ebédre feltálat pompás dísznótoros és a sütemények nemcsak vendégszeretetükről tanúskodtak, hanem bepillantást engedtek a hagyományos somogyi konyha utánozhatatlan ízvilágába. Nem sokáig maradtak megrakva a tálak... Köszönet a szíves vendéglátásért.

Felsétálva a templomhoz újabb meglepetés várt ránk. A „Tutyisok” Ecse-nyi Sváb Hagyományörző Egyesület mutatta be hagyományos lábbelijük, a tutyi elkesztése kapcsán a svábok – illetve az őket Liza néniként és Szepi bácsiként megjelenítő két figura – régi időket idéző mindennapjainak egy szeletét. A zenével, szellemes összekötő szöveggel megtartott előadás szat-atlan sikert aratott.

Visszatérve Balatonszárszóra a kiadós vacsorát bibliaismereti vetélkedő, a nap zárásaként pedig a bűnbocsánat csodájáról elmélkedő áhítat követte. Aki- nek volt hozzá kedve, utána még bekapcsolódhatott egy jó beszélgetés- be, a kicsinyek pedig egy kis játékba és mesélésbe.

A vasárnapi istentiszteletet a gyerekek szolgálata színesítette. Felvonul- tak a kézműves-foglalkozáson készített állatkák, gitár kísérete mellett szolt az ének, s mindenkinek jutott valamilyen szerep, aki vállalkozott a szerep- lésre.

Az úti áldás előtti imádságban közösen mondtunk köszönetet a gond- san, professzionálisan megszervezett hétvégéért s mindazért, amit kaptunk: jó társaságot, okos gondolatokat, tartalmas programot, testvéri szeretetet, szép környezetet és finom testi táplálékot.

GYARMATI GÁBOR (*Budapest-Zugló*)

„Én így látom” – a külsőségekről

Tisztelt Szerkesztőség!

A liturgiai változtatások jelentősége túl van értékelve. Nem vagyunk egyfor- mák, de a templomban a békesség megerősítésére való törekvés lehetne a cél! Megoszt vagy megerősít a külsőségek változtatása? Nem csak pótcse- lekvés, konfliktuskeresés az „így látom” érvényesítésére való törekvés? Mert akkor csak ellensége az egyetértésnek. Gyengességünkben: erős vár a mi Istenünk!

HILOCZKI ANDRÁSNE (*Budapest*)

XII. adventi keresztény könyvvásár Győrben

Szeretettel várunk minden Győr kör-nyéki érdeklődőt a Széchenyi István Egyetem aulájában december 5-én, szerdán 9-től 17 óráig megrende- zendő, immár hagyományos ad- venti könyvvásárra.

A Luther Kiadó 15% kedvez- ménnel vár minden kedves vá- sárlót, gyülekezetet! Előrendelést november 30-ig tudunk elfogad- ni a kiado@lutheran.hu címen, így a megrendelt könyveket pos- taköltség nélkül vehetik át.

Kérje standunknál regisztrá- ciós lapunkat, hogy Ön is a *Luther Könyvklub* tagja lehessen, és saját kiadványainkból *állandó 20%-os kedvezményben* részesülhessen!

HIRDETÉS

Meghívó adventi jótékonysági hangversenyre

Szeretettel meghívjuk a Deák Téri Evangélikus Gimnázium adventi jó- tékonysági hangversenyére, amely december 7-én, pénteken 18 órakor kezdődik a Deák téri evangélikus templomban (Budapest V. ker., Deák Ferenc tér 4.). A koncerten a gimnázium tanulói, zenei együttese is ven- dégei muzsikálnak. A belépés díjtalan. A hangverseny után összegyű- jött adományokat a gimnázium javára fordítjuk.

HIRDETÉS

Szja-1% – Mezei József Evangélikus Alapítvány

A Mezei József Evangélikus Alapítvány a 2011. évi szja-bevallásokban fel- ajánlott 1%-okból 2012. október 30-án 123 917 Ft támogatást kapott. Ez- úton szeretnénk megköszönni mindazoknak, akik a személyi jövedelem- adójuk 1%-áról a dunakeszi evangélikus alapítvány javára rendelkeztek.

Kérjük, hogy az szja-törvény adta lehetőséget kihasználva adójuk 1% -áról a következő évben is alapítványunk javára rendelkezzenek.

Örömmel tájékoztatunk minden olvasót, hogy 2011-ben templomunk harangjainak elektromos szerkezetét cseréltettük le 494 250 Ft értékben; az összeget a Mezei József Evangélikus Alapítvány adományaiból fizet- tük ki. 2012-ben a templom gyülekezeti termében az előregedett és meg- hibásodott gázcirkó cseréjét szeretnénk megoldani.

Az alapítvány kuratóriuma

HIRDETÉS

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Kerekasztal-beszélgetés Luther és a reformáció örökségéről

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Em- lékbizottsága és a Magyarországi Luther Szövetség de- cember 8-án, szombaton délelőtt 10 órakor a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezet nagyter- mében (Budapest V. ker., Deák tér 4. I. emelet) kerek- asztal-beszélgetést szervez, amelynek témája: *Hogyan tekintenek Luther és a reformáció ötszáz éves öröksé- gére a testvéregyházak?* A beszélgetés résztvevői: *dr. Imrényi Tibor* ortodox c. esperes, *dr. Kránitz Mihály* római katolikus teológus, egyetemi tanár, *dr. Szabó István* református püspök, *Csernák István* meto- dista szuperintendens, *Papp János* baptista egyházelnök, *dr. Fabiny Tibor* evangélikus egyetemi tanár.

A résztvevők arra keresik a választ, hogy ötszáz év után mennyiben változott felekezetük képe a refor- máció megítélésében, s hogy ma mit vállalnak és mit nem vállalnak a lutheri örökségből. A beszélgetés mo- derátora: *dr. Lackner Pál* programkoordinátor, a Lu- ther Szövetség alelnöke, volt tábori püspök.

Az alkalomra szeretettel várjuk!

DR. FABINY TAMÁS *evangélikus püspök, a reformációi emlékbizottság elnöke*
DR. FABINY TIBOR *egyetemi tanár, a Magyarországi Luther Szövetség elnöke*

HÍREK, HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ORBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Orbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉSEK

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése.
29 év referenciával. Bede László,
30/943-5089.

Kazánok (mindenféle típus) jótállási jeggyel eladók – 20/405-1618.

A Magyarországi Luther Szövetség éves közgyűlése

A Magyarországi Luther Szövetség elnöksége tisztelettel és szeretettel meghívja tagjait és minden érdeklődőt éves közgyűlésére és konferenciájára december 8-án, szombaton 8.45-re a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezet nagytermébe (Budapest V. ker., Deák tér 4. I. emelet). Ha a 8.45-re meghirdetett közgyűlés a kezdés időpontjában nem tartározatképes, a közgyűlést az eredeti napirenddel 9 órára ezennel összehívjuk.

Köszönet

Dr. Nagy Gyula ny. püspök-elnök – betegsége miatt – ezúton köszöni meg mindenkinek a számára küldött születésnapjókívánásokat és köszöntéseket.

Pódiumbeszélgetés a szívről és a szívsebészetről

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán, november 26-án, hétfőn 18.30-kor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) pódiumbeszélgetést tartunk *A szívről és a szívsebészetről kötetlenül* címmel. Előadó: *dr. Szabolcs Zoltán* szívsebészprofesszor, moderátor: *dr. Vezekényi Ursula*.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

November 25. (vasárnap)

Énekeljetek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett! Zsolt 98,1 (Ef 5,19; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Ézs 26,7–19) Ahogyan a kegyelem napról napra megújul, és Isten mindennap új csodákkal halmoz el bennünket, úgy fakad a mi szívünkben is mindennap új hála és öröm. Az éneklő szív nem fárad bele Isten dicséretébe, hanem a nehézségekben is erőt merít abból, hogy frissen, félelemtől szabadon zengheti a Csodatevő erejét.

November 26. (hétfő)

Nem tisztátalanságra hívott el minket az Isten, hanem megszentelődésre. Aki tehát ezt megveti, az nem embert vet meg, hanem az Istent, aki Szentlelkét is reátok árasztja. 1Thessz 4,7–8 (Péld 8,13a; 5Móz 34,1–7/8; Ézs 56,1–8) A keresztény ember számára az életszentség nem választható lehetőség, amelyet tettszése szerint elutasíthat vagy vállalhat. Szentnek lenni elhívás. Isten hívása felénk, hogy olyanná váljunk, mint ő. Legyünk szentek, mert a mi Istenünk szent. Számomra a „szent”, ha emberre mondjuk, nem minőségjelző, hanem birtokos jelző. Nem azt mutatja, milyen vagyok én a saját erőmből, hanem azt, hogy kihez tartozom, és a Szent Isten mivé formál engem. Ne vessük meg hát a szentséget, hanem fogadjuk be Isten Lelkét, aki képes megtisztítani és átalakítani!

November 27. (kedd)

Tartsátok meg és teljesítsétek azt, amit Istenetek, az Úr, megparancsolt nektek, ne térjetek el attól se jobbra, se balra. 5Móz 5,32 (Mk 12,29–31; 1Pt 1,13–21; Ézs 56,9–57,13) Mind ismerjük azt az érzést, amikor eltévedünk, és nem tudjuk, hol vagyunk. Ugyanez történik az életünkben, ha eltérünk Isten akaratától. Elvesztjük a kijelölt útvonalat, és egyszer csak a sötétségben, az elhagyatottságban találjuk magunkat. Ha kompromisszumot kötünk a bűnnel, eltérünk attól, amit Isten világosan mondott nekünk, hamar elveszünk az ismeretlen rengetegben. Milyen jó, hogy ő az egy elveszett bárány után is elindul, hogy megkeresse!

November 28. (szerda)

Jézus ezt mondta Mártnának: „Nem mondtam-e neked, hogy ha hiszel, meglátod az Isten dicsőségét?” Jn 11,40 (Ez 12,25; 1Kor 3,9–15; Ézs 57,14–21) Hétköznapi életünkben gyakran nem éppen a dicsőség az, ami körülvesz bennünket. Amikor Mártnak meg kellett állnia a testvére sírja mellett, a fekete gyász az ő tekintetét is elhomályosította. Csak földi szemmel látott. Jézus az élet fényével tör be ebbe a sötétségbe. Így hoz reményt nekünk is naponként, akármilyen vesztéssel, fájdalommal vagy teherrel kell szembenéznünk. Isten dicsősége a keresztről és az üres sírból vakító fénnel ragyog ránk. Hittel megláthatjuk ezt a világosságot.

November 29. (csütörtök)

Megmentettél engem a haláltól, lábamat az elbukástól, hogy jár hassak Isten színe előtt az élet világosságában. Zsolt 56,14 (1Kor 10,13b; Kol 4,2–6; Ézs 58,1–14) Ahogyan ősz végén a sötétség növekszik körülöttünk, egyre jobban kísért a rosszkedv, a szorongás, a halálfélelem. Isten azonban az élők Isteneként mutatkozik be, aki a halál markából is képes kiszabadítani az embert. Nemcsak elhunyt szeretteinket bízhatjuk rá, hanem lássuk meg, hogy minket is, akik élünk, már megmentett a legrosszabbtól: attól, hogy tőle távol, szeretetét nem ismerve szenvedjünk. Áldott legyen érte!

November 30. (péntek)

Megszabadít engem az Úr minden gonosztól, és bevisz az ő mennyei országába. Övé a dicsőség örökkön-örökké. 2Tim 4,18 (Zsolt 104,33; Mt 27,50–54; Ézs 59,1–15a) Pál apostol búcsúzik tanítványától, mert érzi halála közeledtét. Ám azt látjuk, hogy ez a vég számára nem ijesztő, éppen ellenkezőleg: Jézus Krisztus uralmának beteljesedése. Végre teljes közösségben lehet Megváltójával, akinek az életét adta, aki viszont Pálért adta oda magát a kereszten! Az Úr Jézus Krisztus az, aki győztesként áll a gonosz fölött. Jézusba veti minden bizalmát, és az ő dicsőségét hirdeti a halálban és az életben egyaránt.

December 1. (szombat)

Jónátán elment Dávidhoz, és erősítette az Istenbe vetett bizalmát. 1Sám 23,16 (1Thessz 5,11; Jel 21,10–14.21–27; Ézs 59,15b–21) Istennel való kapcsolatunkban égetően fontos szerepet játszanak a testvérek, akik hitünknek erősíthetik és táplálhatják, akik imádkoznak értünk, akár még olyankor is, amikor mi képtelenek vagyunk Isten elé állni. Hitem fejlődésének fordulópontjai voltak azok, amikor megrendült az Istenbe vetett bizalmam, de voltak olyan barátok, hozzám tartozók, akik vették a fáradságot és a bátorságot, hogy vigasztaljanak és bátorítsanak. A Szentlélek vajon kihez küld el minket a mai napon? Kinek van szüksége arra, hogy gyenge hite erősítést, fájdalommal együttérzést, magányossága társat kapjon általunk? Miért ne adhatnánk mi ezeket a dolgokat? Jónátán apja tiltása ellenére találkozott Dáviddal, kockáztatva saját életét is, hogy segítsen barátjának. Mi merünk-e kockáztatni? Oda-lépünk-e egymáshoz a bajban? Tegyük meg! Szükség van ránk!

■ SEBEN GLÓRIA

Adventi vesperás istentisztelet

Advent első vasárnapján, december 2-án adventi vesperás istentisztelet lesz a Budavárban. Igét hirdet *Balicza Iván*. Énekel a budavári gyülekezet liturgikus kórusa.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 25-étől december 2-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Charpentier: Magnificat 10.00 / Duna Tv <i>Száműzött magyar irodalom</i> Takaró Mihály műsora 11.20 / M1 <i>Református ifjúsági műsor</i> 12.50 / Duna Tv <i>Csak egy telefon</i> <i>(magyar játékfilm, 1970)</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Beszélgetések az egyházzenéről</i> Kodály egyházzeneje 21.00 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Benne: Bach: h-moll mise 0.00 / M2 <i>A szabadság mámore</i> <i>(dél-afrikai dokumentumfilm)</i>	7.35 / Duna Tv <i>Valóságos kincsbánya – Nap, föld, víz, szél: végtelen a magyar energia</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 12.15 / Duna Tv <i>Magyar elsőők</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Az első magyar taxik 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Leos Janáček</i> Az orgonatanár és népzene kutató 18.15 / Pax Tv <i>Szebik püspök</i> <i>(portréfilm)</i> 20.30 / Duna World <i>Kossuth, magyarok Mózese – Töredékek a Kossuth-kultusról</i> <i>(magyar dokumentumfilm)</i>	13.28 / Bartók rádió <i>A Szent Efrém férfikar hangversenye</i> Benne: Zombola Péter: Otche nash (Miatyánk) 20.55 / Duna World <i>Találkozások Tamási Áronnal</i> <i>(magyar dokumentumfilm)</i> 21.00 / Duna Tv <i>Cuki hagyatéka</i> <i>(amerikai játékfilm, 2000)</i> (113') 22.37 / Bartók rádió <i>Inzermezzo</i> Benne: Monteverdi: Dixit Dominus 22.40 / M1 <i>II. Károly szenvedélyes élete</i> <i>(angol történelmi filmsorozat)</i> 4/1. rész 1.30 / Tv2 <i>Ébrenjárók</i> <i>(magyar film, 2002)</i> (102')	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bach: Meine Seel erhebt den Herren 9.35 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tőkéczki László műsora 10.15 / M2 <i>Kocsis Zoltán</i> <i>Chopin-műveket zongorázik</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórája 21.00 / Duna Tv <i>Körbe zárva</i> <i>(amerikai–angol–kanadai játékfilm, 2007)</i> (118') 23.00 / Bartók rádió <i>Jazzport</i> Válogatás Paco de Lucía 2010-es koncertfelvételeiből
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
13.05 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház – Főszerepben: a Nemzet Színésze</i> Kedvenc műveiből Törőcsik Mari válogat 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Leos Janáček</i> Vokális művek 20.00 / Duna World <i>Haza! Haza? – Hat fénykép New Yorkból</i> <i>(magyar dokumentumfilm)</i> 21.00 / Duna Tv <i>Dögkeselyű</i> <i>(magyar játékfilm, 1982)</i> (109') 23.05 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Gálaest a tánc világnapja tiszteletére 23.30 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Benne: Huszár Lajos: LXIX. zsoltár	9.30 / Duna Tv <i>„Harangok zúgnak bennem”</i> Egy óra Csoóri Sándorral 15.55 / Duna World <i>A hazai agy kutatás műhelyeiből</i> 17.00 / Pax Tv <i>A királyok története</i> Saul, Dávid, Salamon 19.44 / Kossuth rádió <i>Biciklizós dalok</i> Részletek Gryllus Vilmos lemezéről 22.20 / Duna Tv <i>Tíz tél</i> <i>(olasz–orosz játékfilm, 2009)</i> (96') 22.45 / M1 <i>Shakespeare: A makrancos hölgy</i> A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompá Miklós Társulatának előadása felvételtől	6.50 / Duna Tv <i>Világvédtett lehetne</i> <i>(magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> A fertőrákosi köfeytő 8.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Vivaldi: Stabat Mater 16.54 / Bartók rádió <i>Rádióhangversenyek</i> Benne: Liszt Ferenc: Genfi harangok 18.05 / Kossuth rádió <i>130 év – 130 dal</i> Szvorák Katalin énekművész zenés portréja 20.15 / M1 <i>Csak tudnám, hogy csinálja</i> <i>(amerikai film, 2011)</i> (86') 21.45 / M1 <i>Szimfonik Live 2.0</i> <i>(koncertfilm)</i>	7.35 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Püspökkenyér 9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Händel: F-dúr orgonaverseny 9.30 / Mezzo Tv <i>Angol karácsony a King's College kórussal</i> 10.00 / ARD1 (német) <i>Evangélikus istentisztelet</i> 10.45 / M1 <i>Metodista magazin</i> 11.20 / M1 <i>Evangélikus templomok</i> (ismétlés: 14.20 / M2) 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilato Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája 24.00 / M1 <i>MűpArt classic</i> Ágnes koncertje

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgty.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a MediaLOG Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

